

– สิทธิเลิกสัญญาโดยข้อสัญญา หมายถึงเฉพาะสิทธิเลิกสัญญาที่กำหนดไว้แต่เดิมในสัญญา (ทำกันไว้ล่วงหน้า) มิใช่ทำความตกลงกันขึ้นใหม่ กล่าวคือ ถ้อยตามข้อตกลงเดิมของคู่สัญญานั้นเอง เมื่อมีการผิดสัญญา เช่นไม่ชำระหนี้ ก็ให้เจ้าหนี้มีสิทธิแสดงเจตนาเลิกสัญญาได้แต่ฝ่ายเดียว เป็นการเลิกสัญญาโดยความตกลงกันนั่นเอง

– สิทธิเลิกสัญญาโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หมายถึงเฉพาะสิทธิเลิกสัญญาที่กฎหมายบัญญัติไว้ อันเป็นหลักทั่วไปตั้งแต่มาตรา 387-389 ปกติถ้ากฎหมายลักษณะอื่นมิได้บัญญัติสิทธิเลิกสัญญาไว้ ก็ต้องนำมาตรา 387-389 มาใช้บังคับ ซึ่งแยกออกเป็น 2 กรณี คือ.–

1. กรณีที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่ง (ลูกหนี้) ไม่ชำระหนี้ หรือชำระหนี้ไม่ถูกต้องสมควร (มาตรา 387, 388)

2. กรณีที่การชำระหนี้กลายเป็นพ้นวิสัย เพราะเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งอันจะโทษลูกหนี้ได้ (มาตรา 389)

1. กรณีที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่ง (ลูกหนี้) ไม่ชำระหนี้หรือชำระหนี้ไม่ถูกต้องสมควร

มาตรา 387 “ถ้าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งไม่ชำระหนี้ อีกฝ่ายหนึ่งจะกำหนดระยะเวลาพอสมควร แล้วบอกกล่าวให้ฝ่ายนั้นชำระหนี้ภายในระยยะเวลานั้นก็ได้ ถ้าและฝ่ายนั้นไม่ชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ไว้ อีกฝ่ายหนึ่งจะเลิกสัญญาเสียก็ได้”

หลักทั่วไป มาตรา 387 ถ้าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งไม่ชำระหนี้ อีกฝ่ายหนึ่งต้องบอกกล่าวให้ชำระหนี้ ภายในเวลาพอสมควร ถ้ายังไม่ชำระหนี้ ภายในเวลานั้น อีกฝ่ายจึงเลิกสัญญาได้ (คือบอกกล่าวเตือนให้ชำระหนี้ภายในระยะเวลาอันสมควรเสียก่อน ถ้าไม่ชำระภายในเวลานั้น จึงบอกเลิกสัญญาได้ หรือบอกกล่าวเตือนให้ชำระหนี้ภายในระยะเวลาพอสมควร พร้อมกับระบุว่า จะเลิกสัญญาถ้าหากไม่ชำระหนี้ภายในระยะเวลา นั้น ก็ได้)

เช่น ก.ทำสัญญาขายรถยนต์ให้ ข. มีข้อความในสัญญาระบุให้ ข.ชำระราคารถยนต์ให้หมดภายในสิ้นเดือนธันวาคม 2525 พอถึงสิ้นเดือนธันวาคม 2525 ข.ยังชำระราคารถยนต์ไม่หมด ก.จะบอกเลิกสัญญาซื้อขายรถยนต์นั้นยังไม่ได้ ก.ต้องบอกกล่าวเตือนให้ ข.ชำระราคาภายในระยะเวลาสมควรอีกระยะหนึ่งก่อน ถ้า ข.ยังไม่ชำระอีก ก.ย่อมบอกเลิกสัญญาซื้อขายรถยนต์นี้ได้ (ตามนัยคำพิพากษาฎีกาที่ 2809-2810/2515)

แต่การบอกกล่าวกำหนดระยะเวลาให้ลูกหนี้ และการบอกเลิกสัญญา จะแสดงเจตนาไปพร้อมกันในคราวเดียวกันได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2331/2522)

ข้อยกเว้น

มาตรา 388 “ถ้าวัตถุที่ประสงค์แห่งสัญญานั้น ว่าโดยสภาพหรือโดยเจตนาที่คู่สัญญาได้แสดงไว้จะเป็นผลสำเร็จ ได้ก็แต่ด้วยการชำระหนี้ ณ เวลาที่กำหนดก็ดี หรือภายในระยะเวลาอันใดอันหนึ่งซึ่งกำหนดไว้ก็ดี และกำหนดเวลาหรือระยะเวลานั้น ได้ล่วงพ้นไปโดยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมิได้ชำระหนี้ไว้ ท่านว่าอีกฝ่ายหนึ่งจะเลิกสัญญานั้นเสียก็ได้ มีพักต้องบอกกล่าวตั้งว่าไว้ในมาตราก่อนนั้นเลย”

ข้อยกเว้น มาตรา 388 ถ้าวัตถุที่ประสงค์แห่งสัญญาไม่ว่าโดยสภาพแห่งหนี้หรือโดยเจตนาที่คู่กรณีถือระยะเวลาเป็นสาระสำคัญแห่งสัญญา และลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ภายในระยะเวลานั้น จนล่วงพ้นเวลาไป อีกฝ่าย (เจ้าหนี้) บอกเลิกสัญญาได้ทันทีโดยไม่ต้องบอกกล่าวก่อนดังเช่นมาตรา 387

เช่น ก.ทำสัญญาจ้าง ข.สร้างถนน กำหนดจ่ายค่าจ้างทุกสิ้นเดือน ต่อมา ก.ผิดสัญญาไม่จ่ายค่าจ้างภายในกำหนด ข.ยอมบอกเลิกสัญญาได้ทันที (มาตรา 388) โดยไม่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้าก่อนตามมาตรา 387 (ตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 812/2482)

2. กรณีที่การชำระหนี้กลายเป็นพ้นวิสัย เพราะเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งอันจะโทษลูกหนี้ได้
 มาตรา 389 “ถ้าการชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนกลายเป็นพ้นวิสัยเพราะเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งอันจะโทษลูกหนี้ได้ไซ้ เจ้าหนี้จะเลิกสัญญานั้นเสียก็ได้”

มาตรา 389 หลัก ถ้าการชำระหนี้กลายเป็นพ้นวิสัยอันจะโทษลูกหนี้ได้ เจ้าหนี้เลิกสัญญาได้ทันที

เช่น ก.จ้าง ข.เป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ มีข้อความในสัญญาว่า ถ้า ก.จะเลิกจ้าง ต้องบอกกล่าวให้ ข.ทราบล่วงหน้าก่อน 3 เดือน ระหว่างนั้นโรงพิมพ์ของ ก.ถูกปิด เพราะ ข.จงใจหรือประมาทเลินเล่อ ถือว่าการชำระหนี้ (การเป็นบรรณาธิการ) ของ ข.กลายเป็นพ้นวิสัย เพราะเหตุที่จะโทษ ข.ได้ ดังนี้ ก.ยอมมีสิทธิบอกเลิกสัญญาจ้าง ข.ก่อนกำหนด 3 เดือนได้ (มาตรา 389)

แต่ถ้าโรงพิมพ์ของ ก.ถูกปิด เพราะไม่ใช่ความผิดของ ข.แล้ว ก.จะเลิกสัญญาก่อนกำหนดอายุสัญญาไม่ได้ (ตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 462/2478)

การใช้สิทธิเลิกสัญญา มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา 2 กรณี ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 386 และมาตรา 390

1. มาตรา 386 “ถ้าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเลิกสัญญาโดยข้อสัญญาหรือโดยบทบัญญัติ

แห่งกฎหมาย การเลิกสัญญาเช่นนั้นย่อมทำด้วยแสดงเจตนาแก่อีกฝ่ายหนึ่ง
แสดงเจตนาดังกล่าวมาในวรรคก่อนนั้น ท่านว่าหาอาจจะถอนได้ไม่”

มาตรา 386 หลัก การเลิกสัญญา กระทำได้โดยการแสดงเจตนาแก่อีกฝ่ายหนึ่ง และ
เมื่อบอกเลิกแล้วจะถอนไม่ได้

2. มาตรา 390 “ถ้าในสัญญาใด คู่สัญญาเป็นบุคคลหลายคนด้วยกันอยู่ข้างหนึ่งหรือ
อีกข้างหนึ่ง ท่านว่าจะใช้สิทธิเลิกสัญญาได้ก็แต่เมื่อบุคคลเหล่านั้นทั้งหมดรวมกันใช้ ทั้งใช้ต่อ
บุคคลเหล่านั้นรวมหมดทุกคนด้วย ถ้าสิทธิเลิกสัญญาอันมีแก่บุคคลคนหนึ่งในจำพวกที่มีสิทธินั้น
เป็นอันระงับสิ้นไปแล้ว สิทธิเลิกสัญญาอันมีแก่คนอื่น ๆ ก็ย่อมระงับสิ้นไปด้วย”

มาตรา 390 หลัก สิทธิเลิกสัญญา เป็นสิทธิที่ไม่อาจแบ่งแยกได้ กล่าวคือในสัญญา

- ถ้ามีเจ้าหนี้หลายคน (เจ้าหนี้ร่วม) เจ้าหนี้บางคนจะบอกเลิกสัญญาตามลำพังไม่ได้
แต่เจ้าหนี้ทุกคนต้องใช้สิทธิบอกเลิกสัญญารวมกัน

- ถ้ามีลูกหนี้หลายคน (ลูกหนี้ร่วม) เจ้าหนี้จะบอกเลิกสัญญาเฉพาะลูกหนี้บางคนไม่ได้
แต่เจ้าหนี้ต้องใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาต่อลูกหนี้ทุกคนรวมกัน

และถ้ามีเหตุอันทำให้สิทธิเลิกสัญญานั้นระงับไป สำหรับเจ้าหนี้ร่วมบางคน สิทธิเลิก
สัญญาอันมีแก่เจ้าหนี้ร่วมคนอื่น ๆ ก็ย่อมระงับสิ้นไปด้วย

เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 936/2476 ก.และ ข.ร่วมกันซื้อรถยนต์ ค. แต่ ค.ประมาณ
เดินเลื่อเป็นเหตุให้ไฟไหม้รถยนต์ไปบางส่วน ทำให้การชำระหนี้บางส่วนกลายเป็นพันธวิสัย
เพราะเหตุอันจะโทษ ค.(ลูกหนี้ผู้ส่งมอบรถฯ) ดังนี้ ก. และ ข.(เจ้าหนี้ร่วมที่จะได้รับมอบรถฯ)
จึงมีสิทธิเลิกสัญญาได้ตามมาตรา 389,390 ดังนั้น ถ้า ก.จะบอกเลิกสัญญาก็ต้องให้ ข.ยินยอม
ด้วย เพราะต้องใช้สิทธิเลิกสัญญารวมกัน

ข้อสังเกต สิทธิเลิกสัญญาเป็นสิทธิที่จะแบ่งแยกไม่ได้ ตามมาตรา 390 นั้น ใช้บังคับ
เฉพาะกรณีที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งหรือทั้ง 2 ฝ่ายเป็นเจ้าหนี้ร่วมกัน (มาตรา 298) หรือเป็นลูกหนี้
ร่วมกัน (มาตรา 297) เท่านั้น แต่ถ้าการชำระหนี้เป็นการแบ่งชำระกันได้ตามมาตรา 290 การ
เลิกสัญญาก็ไม่อยู่ในบังคับของมาตรา 390 การเลิกสัญญาคงมีผลเป็นคน ๆ ไป คือ เจ้าหนี้แต่
ละคนอาจทำได้ต่อลูกหนี้แต่ละคน

เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 1959/2500 ก. ข. และ ค.ทำสัญญาเช่าที่ดินจาก ง.ผู้ให้เช่า
โดยทำสัญญาแยกคนละฉบับ แต่ยังคงรับผิดชอบร่วมกัน ต่อมา ก.เอาที่ดินไปให้คนอื่นเช่าช่วงเป็น
การผิดสัญญา ง.ผู้ให้เช่าจึงมีสิทธิเลิกสัญญา (มาตรา 544 วรรค 2) โดยบอกเลิกต่อ ก.ผู้เดียว

ดังนี้ สัญญาเช่าระหว่าง ง. ผู้ให้เช่ากับ ข. และ ค. ยังใช้ได้ต่อไป เพราะยังมีได้ถูกบอกเลิก

ข้อสังเกตวิธีปฏิบัติในการเลิกสัญญา⁽¹⁾

(1) การเลิกสัญญาเป็นนิติกรรมฝ่ายเดียวซึ่งต้องมีผู้รับการแสดงความเจตนา จึงต้องมีการแสดงความเลิกสัญญาถึงคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง (มาตรา 386 วรรคแรก) สัญญาไม่เลิกเอง เว้นแต่มีข้อสัญญาให้เลิกโดยไม่ต้องบอกเลิก (คำพิพากษาฎีกาที่ 389/2499)

(2) การเลิกสัญญาเป็นนิติกรรมที่ไม่มีแบบ กฎหมายมิได้บังคับให้ทำเป็นหนังสือ แม้สัญญาที่จะเลิกเป็นนิติกรรมที่มีแบบ ก็อาจแสดงความเลิกสัญญาด้วยวาจาได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 853/2522)

(3) การแสดงความเลิกสัญญา อาจเป็นการแสดงความเจตนาโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายก็ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 136/2509 ประชุมใหญ่, 1507/2512, 853/2522) แต่แสดงความโดยการนิ่งไม่ได้ เว้นแต่มีข้อสัญญากำหนดไว้ว่าให้สัญญาเลิกโดยไม่ต้องบอกกล่าวแสดงความ (คำพิพากษาฎีกาที่ 389/2499)

(4) การแสดงความเลิกสัญญา เมื่อมีการแสดงเจตนาถึงคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งโดยชอบแล้ว ถอนไม่ได้ (มาตรา 386 วรรคสอง) แต่ถ้าการแสดงความยังไม่ถึงผู้รับการแสดงความ ย่อมถอนได้โดยบอกถอนไปถึงก่อนหรือพร้อมกัน (มาตรา 130 วรรคแรก)

ผลแห่งการเลิกสัญญา (มาตรา 391-392) มี 3 ประการ คือ.-

(1) คู่สัญญาแต่ละฝ่ายจำเป็นต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งได้กลับคืนสู่ฐานะเดิม (มาตรา 391 วรรคแรกถึงวรรคสาม)

(2) การใช้สิทธิเลิกสัญญาไม่กระทบกระทั่งถึงสิทธิเรียกร้องค่าเสียหาย (มาตรา 391 วรรคท้าย)

(3) การชำระหนี้กลับคืนเพื่อให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งได้กลับคืนสู่ฐานะเดิม ให้ใช้หลักสัญญาต่างตอบแทนตามมาตรา 369 (มาตรา 392)

1. คู่สัญญาแต่ละฝ่ายจำเป็นต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งได้กลับคืนสู่ฐานะเดิม (มาตรา 391 วรรคแรก ถึงวรรคสาม)

มาตรา 391 “เมื่อคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งได้ใช้สิทธิเลิกสัญญาแล้ว คู่สัญญาแต่ละฝ่ายจำเป็นต้อง

(1) ศักดิ์ สนองชาติ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 452.

ให้อีกฝ่ายหนึ่งได้กลับคืนสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่เดิม แต่ทั้งนี้จะต้องให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลภายนอกหาได้ไม่

ส่วนเงินอันจะต้องใช้คืนในกรณีดังกล่าวมาในวรรคต้นนั้น ท่านให้บวกดอกเบี้ยเข้าด้วยคิดตั้งแต่วันที่รับไว้

ส่วนที่เป็นภาระงานอันได้กระทำไปและเป็นการยอมให้ใช้ทรัพย์สินนั้น การที่จะชดใช้คืนท่านให้ทำได้ด้วยใช้เงินตามควรค่าแห่งการนั้น ๆ หรือถ้าในสัญญาที่กำหนดว่าให้ใช้เงินตอบแทนก็ให้ใช้ตามนั้น

การใช้สิทธิเลิกสัญญานั้นหากกระทบกระทั่งถึงสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายไม่”

มาตรา 391 วรรคแรก หลัก เมื่อฝ่ายหนึ่งเลิกสัญญา แต่ละฝ่ายกลับคืนสู่ฐานะเดิม แต่ไม่เสื่อมสิทธิของบุคคลภายนอก

วรรค 2 เงินที่จะคืน ต้องบวกดอกเบี้ย โดยคิดตั้งแต่วันที่รับไว้

วรรค 3 การคืนภาระงานที่ได้กระทำไป ให้ใช้เงินตามควรค่าแห่งการนั้น ๆ (การคืนทรัพย์สินหรือของ น่าจะมีการหักค่าเสื่อมราคาด้วย)

เช่น ก.ซื้อรถยนต์จาก ข.ราคา 80,000 บาท ข.ได้ส่งมอบรถยนต์ให้ ก.โดยมีข้อตกลงให้ ก.ชำระราคารถยนต์ 50,000 บาท ที่เหลืออีก 30,000 บาท กำหนดให้ ก.ผ่อนส่งเดือนละ 5,000 บาท เป็นเวลา 6 เดือน ครบกำหนด 6 เดือนแล้ว ก.ก็ยังค้างชำระอยู่ แม้ ข.จะให้คำเตือนไปแล้วก็ตาม ข.จึงบอกเลิกสัญญาซื้อขายนี้ (มาตรา 387) ดังนี้ คู่กรณีต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิมคือ ก.ต้องส่งมอบรถยนต์คืนแก่ ข. ส่วน ข.ต้องคืนเงิน 50,000 บาทให้แก่ ก.พร้อมทั้งดอกเบี้ย 7 ½% แต่ ข.ก็ชอบที่จะหักค่าเสื่อมราคารถยนต์ออกจากจำนวนเงินที่จะต้องคืน ก.ได้ อย่างไรก็ตาม ถ้าหากว่า ก.ได้โอนรถยนต์ให้ค.ไปก่อนแล้ว ดังนี้ ถ้า ค.(บุคคลภายนอก) รับโอนไว้โดยสุจริต ย่อมมีสิทธิสมบูรณ์ในรถยนต์คันนั้น ค.จึงไม่ต้องคืนรถยนต์ให้แก่ ข. (แต่ถ้า ค.ได้สมรู้กับ ก.แสดงเจตนาลวง ข. ดังนี้ สัญญาซื้อขายรถยนต์ระหว่าง ก. และ ค.ย่อมเป็นโมฆะตามมาตรา 118 วรรคแรก ค.ต้องคืนรถยนต์ให้แก่ ข.) (มาตรา 391 วรรคแรก-วรรค 3)

ข้อสังเกต

(1) ถ้ามิได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยกันไว้ ให้ใช้อัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี ตามมาตรา 7
(2) การคืนเงินตามมาตรา 391 วรรค 2 ไม่อยู่ในบังคับของมาตรา 224 ซึ่งให้คิดดอกเบี้ยนับแต่วันผิดนัดฯ เป็นต้นไป

(3) การกลับคืนสู่สภาพเดิม ถ้าเป็นการพ้นวิสัยที่จะคืนทรัพย์สินนั้นได้ทั้งหมดหรือ

บางส่วนก็ต้องชดใช้ค่าเสียหาย (คำพิพากษาฎีกาที่ 1195/2511)

(4) คู่สัญญาอาจตกลงกันไว้ล่วงหน้าว่าเมื่อเลิกสัญญา คู่สัญญาไม่จำเป็นต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิมก็ได้ เช่น คู่สัญญาตกลงไว้ล่วงหน้าในสัญญาว่าถ้ามีการเลิกสัญญา ให้ผู้ว่าจ้างรับภาระงานที่ทำไว้แล้วได้ทั้งหมดดังนี้เมื่อผู้รับจ้างผิดสัญญาและผู้ว่าจ้างบอกเลิกสัญญา ผู้ว่าจ้างย่อมรับภาระงานที่ทำไว้แล้วได้ทั้งหมด โดยไม่ต้องชดใช้ค่าการงานนั้นเพื่อกลับคืนสู่ฐานะเดิม (คำพิพากษาฎีกาที่ 3005-3006/2517)

2. การใช้สิทธิเลิกสัญญา ไม่กระทบกระทั่งถึงสิทธิเรียกร้องค่าเสียหาย (มาตรา 391 วรรคท้าย)

เช่น ก.ผิดสัญญาไม่ส่งมอบที่ดินให้ ข.ตามสัญญาจะซื้อขายที่ดิน ข.จึงบอกเลิกสัญญานี้ และมีสิทธิเรียกร้องเอาค่าสินไหมทดแทนความเสียหายจาก ก.ได้ (ข.ได้รับความเสียหาย เช่น ต้องซื้อที่ดินที่มีราคาสูงขึ้น เป็นต้น) (ตามนัยคำพิพากษาฎีกาที่ 1123/2514)

3. การชำระหนี้กลับคืน เพื่อให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งได้กลับคืนสู่ฐานะเดิม ให้ใช้หลักสัญญาต่างตอบแทน ตามมาตรา 369 (มาตรา 392)

มาตรา 392 “การชำระหนี้ของคู่สัญญาอันเกิดแต่การเลิกสัญญานั้น ให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งมาตรา 369”

ในกรณีสัญญาที่เลิกกันนั้น เป็นสัญญาต่างตอบแทน ถ้าทั้งสองฝ่ายได้ชำระหนี้กันไว้ เมื่อมีการเลิกสัญญา ต่างฝ่ายต่างก็ต้องชำระหนี้กลับคืนด้วยกัน

เช่น ตัวอย่างในมาตรา 391 วรรคแรกถึงวรรคสาม ถ้า ข.ยังไม่คืนเงินราคารถยนต์ให้ ก. ก.ยังไม่ยอมคืนรถยนต์ให้แก่ ข. เป็นต้น (มาตรา 369,392) เพราะเป็นการชำระหนี้ตอบแทนกัน

นอกจากการคืนทรัพย์สิน การชดใช้ค่าการงานที่ได้กระทำไปแล้ว และการใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหาย ก็ต้องชำระหนี้ตอบแทนกันเช่นเดียวกัน เช่น โจทก์ให้จำเลยปลูกสร้างอาคารตามแบบแปลนเสร็จแล้วให้จำเลยเช่าอาคารนั้นได้ จำเลยปลูกสร้างอาคารผิดแบบแปลน โจทก์บอกเลิกสัญญา จำเลยต้องคืนที่ดินและอาคารให้โจทก์ โจทก์ต้องชดใช้ค่าก่อสร้างตามผลงานที่จำเลยได้สร้างลงไปแล้วเพื่อกลับคืนสู่ฐานะเดิม เมื่อโจทก์ยังไม่ได้ใช้ค่าการงานแก่จำเลย โจทก์ก็ยังมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอย่างใดจากจำเลย (คำพิพากษาฎีกาที่ 175/2521)

สิทธิเลิกสัญญาฉบับ (มาตรา 393-394) มี 2 กรณี คือ.-

- (1) เพราะผู้มีสิทธิเลิกสัญญา มิได้ใช้สิทธิเลิกสัญญาภายในกำหนดเวลา
- (2) เพราะผู้มีสิทธิบอกเลิกสัญญา ทำให้ทรัพย์สินอันเป็นวัตถุแห่งสัญญาบอบสลาย หรือ

ทำให้การคืนทรัพย์พ้นวิสัย ฯลฯ

1. สิทธิเลิกสัญญาจะรับ เพราะผู้มีสิทธิเลิกสัญญา มิได้ใช้สิทธิเลิกสัญญาภายในกำหนดเวลาที่คู่สัญญาได้ตกลงกันไว้ในสัญญา

เช่น ก.ทำสัญญาเช่าบ้าน ข. มีกำหนด 2 ปี เช่นนี้ ถ้า ก.เช่าอยู่จนครบ 2 ปีแล้ว (มาตรา 564) แต่ ก.ก็ยังเช่าโดยชำระค่าเช่าต่อไปอีก ข.ก็มีได้ทักท้วงประการใด กลับเก็บค่าเช่าจาก ก.มาโดยตลอด เช่นนี้ สิทธิเลิกสัญญาเช่าของ ข.ผู้ให้เช่าเป็นอันระงับไป เพราะ ข.มิได้ใช้สิทธิเลิกสัญญาเมื่อครบ 2 ปี ตามที่ตกลงกันไว้กับ ก. แต่กฎหมายบัญญัติให้ถือว่า ข. และ ก.ได้ทำสัญญา เช่ากันใหม่โดยไม่มีกำหนดเวลา (มาตรา 570)

แต่ถ้าคู่สัญญาได้กำหนดเวลาให้ใช้สิทธิเลิกสัญญาไว้ เช่นนี้ สิทธิเลิกสัญญาจะระงับก็ต่อเมื่อผู้มีสิทธิเลิกสัญญาไม่ใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาภายในระยะเวลาพอสมควรที่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งกำหนดให้แถลงว่าจะเลิกสัญญาหรือไม่ (มาตรา 393)

มาตรา 393 “ถ้ามิได้กำหนดระยะเวลาให้ใช้สิทธิเลิกสัญญา คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งจะกำหนดระยะเวลาพอสมควร แล้วบอกกล่าวให้ฝ่ายที่มีสิทธิเลิกสัญญานั้นแถลงให้ทราบภายในระยะเวลานั้นก็ได้ว่าจะเลิกสัญญาหรือไม่ ถ้ามิได้รับคำบอกกล่าวเลิกสัญญาภายในระยะเวลานั้น สิทธิเลิกสัญญาก็เป็นอันระงับสิ้นไป”

เช่น ก.ทำสัญญาซื้อบ้านพร้อมที่ดินจาก ข. กำหนดไปจดทะเบียนโอนโฉนดที่ดินที่จดทะเบียนที่ดินพร้อมกับชำระราคาในวันที่ 2 มกราคม 2525 ครั้นถึงกำหนด ข.ผิดนัด เนื่องจากไปจดทะเบียนโอนโฉนดที่ดินให้ ก.ไม่ทัน ก.จึงมีสิทธิเลิกสัญญาได้ ตามมาตรา 388 แต่ ก.ก็มิได้แสดงเจตนาบอกเลิกสัญญาซื้อขายนี้แต่อย่างใด เช่นนี้ ข.อาจบอกกล่าวไปยัง ก. โดยถามว่า “ก.จะเลิกสัญญาหรือไม่ ถ้าจะเลิกสัญญาก็ขอให้ ก.บอกกล่าวเลิกสัญญาภายใน 4 วัน” ดังนี้ ถ้า ก.นิ่งเฉยโดยไม่ยอมบอกกล่าวเลิกสัญญามาถึง ข.ภายใน 4 วันแล้ว สิทธิเลิกสัญญาที่ ก.มีอยู่ตามมาตรา 388 ก็จะระงับสิ้นไป (มาตรา 393)

2. สิทธิเลิกสัญญาจะรับเพราะผู้มีสิทธิบอกเลิกสัญญาทำให้ทรัพย์อันเป็นวัตถุแห่งสัญญานับสลายในส่วนสำคัญ หรือทำให้การคืนทรัพย์พ้นวิสัย ฯลฯ

มาตรา 394 “ถ้าทรัพย์อันเป็นวัตถุแห่งสัญญานั้นนับสลายไปในส่วนสำคัญเพราะการกระทำหรือเพราะความผิดของบุคคลผู้มีสิทธิเลิกสัญญาก็ดี หรือบุคคลนั้นได้ทำให้การคืนทรัพย์กลายเป็นพ้นวิสัยก็ดี เปลี่ยนแปลงทรัพย์นั้นให้ผิดแผกไปเป็นอย่างอื่นด้วยประกอบขึ้นหรือตัดแปลงก็ดี ท่านว่าสิทธิเลิกสัญญานั้นก็เป็นอันระงับสิ้นไป

แต่ถ้าทรัพย์สินเป็นวัตถุแห่งสัญญาได้สูญหายหรือบุบสลายไปโดยปราศจากการกระทำหรือความผิดของบุคคลผู้มีสิทธิเลิกสัญญาไว้ สิทธิเลิกสัญญานั้นก็ทว่าจะดับสิ้นไปไม่”

มาตรา 394 วรรคแรก หลัก สิทธิเลิกสัญญาจะบังคับ เพราะผู้มีสิทธิบอกเลิกสัญญาทำให้ทรัพย์สินเป็นวัตถุแห่งสัญญาบุบสลายในส่วนสำคัญ หรือทำให้การคืนทรัพย์สินพ้นวิสัย ฯลฯ

วรรค 2 ข้อยกเว้น ถ้ามิใช่การกระทำหรือความผิดของผู้มีสิทธิเลิกสัญญา สิทธิเลิกสัญญายังคงมีผลอยู่

เช่น ก.ทำสัญญาซื้อขายรถยนต์รุ่นใหม่ของบริษัท ข.คันหนึ่ง มีข้อกำหนดในสัญญาว่าบริษัท ข.จะติดตั้งแอร์, วิทยุ และเทป ในรถยนต์เป็นของแถม โดยจะติดตั้งให้แล้วเสร็จภายในเวลา 7 วัน นับแต่วันส่งมอบรถยนต์ แต่ครบ 7 วันแล้วบริษัท ข.ก็ยังไม่ติดตั้งแอร์วิทยุและเทปให้ ถือว่าบริษัท ข.ผิดนัดไม่ชำระหนี้ (บางส่วน) ให้แก่ ก.แล้ว ก.ย่อมมีสิทธิเลิกสัญญาซื้อขายรถยนต์กับบริษัท ข.ได้ทันที (มาตรา 388) แต่แทนที่ ก.จะบอกเลิกสัญญาซื้อรถยนต์คันนี้ ก.กลับขับรถยนต์ด้วยความประมาทไปชนรถยนต์คันอื่นพังยับเยิน (ถือว่าบุบสลายในส่วนสำคัญ) หรือ ก.ประมาททำรถยนต์คันนั้นหายไป หรือได้ออนขายรถยนต์คันนั้นให้แก่คนอื่นแล้ว (ถือว่าการคืนทรัพย์สิน (รถยนต์) พ้นวิสัย) เช่นนี้ สิทธิเลิกสัญญาที่ ก.มีอยู่เป็นอันระงับสิ้นไป ก.จะบอกเลิกสัญญาซื้อขายรถยนต์ไม่ได้ (มาตรา 394 วรรคแรก) แต่ถ้ารถยนต์คันนั้นถูกรถยนต์คันอื่นชนเสียหายใช้การไม่ได้ ซึ่งมีสาเหตุของ ก.แล้ว สิทธิเลิกสัญญาซื้อขายรถยนต์ของ ก.ยังคงมีผลอยู่ (มาตรา 394 วรรคท้าย)

คำพิพากษาฎีกาที่เกี่ยวกับการเลิกสัญญา⁽¹⁾

(1) การเลิกสัญญาโดยมีผลย้อนหลังเพื่อกลับคืนสู่ฐานะเดิม ต้องมีเหตุโดยข้อสัญญาหรือโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หากไม่มีเหตุ แม้แสดงเจตนาเลิก สัญญาก็ไม่เลิก (คำพิพากษาฎีกาที่ 38/2517, 2456/2519)

(2) การแสดงเจตนาเลิกสัญญาไม่มีแบบ กฎหมายมิได้บังคับให้ต้องทำเป็นหนังสือ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1229/2504, 853/2522) และอาจมีการเลิกสัญญาโดยปริยายก็ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 136/2509 ประชุมใหญ่, 1507/2512, 843/2522)

(3) สัญญาไม่เลิกเอง เว้นแต่การบอกเลิกหรือมีข้อสัญญาให้เลิกโดยไม่ต้องบอก การไม่ชำระหนี้ตามสัญญาแม้จะเป็นการทำผิดสัญญา สัญญาก็ไม่เลิก (คำพิพากษาฎีกาที่ 389/2499)

(1) เรื่องเดียวกัน, หน้า 463-469.

(4) หากเจ้าหนี้เลือกในทางเลิกสัญญา เจ้าหนี้ก็ไม่ต้องชำระหนี้ตอบแทน แต่ก็หมดสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ตามสัญญา คงได้แต่สิทธิกลับคืนสู่ฐานะเดิม และเรียกค่าเสียหายตามมาตรา 391 จะเลือกทั้งสองอย่างไม่ได้ เมื่อเจ้าหนี้ใช้สิทธิเลิกสัญญาแล้วยอมบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ตามสัญญาไม่ได้ การที่เจ้าหนี้เรียกเอาราคาตกที่ลูกหนี้ยังไม่ได้สร้างขึ้นตามสัญญานั้น เท่ากับบังคับให้ลูกหนี้ปฏิบัติตามสัญญานั้นเอง (คำพิพากษาฎีกาที่ 982/2513 ประชุมใหญ่)

(5) การเลิกสัญญาโดยคู่สัญญาดกลกกัน แม้มิใช่เป็นการแสดงเจตนาฝ่ายเดียวของฝ่ายที่มีสิทธิเลิกสัญญา คู่กรณีก็ต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามมาตรา 391 (คำพิพากษาฎีกาที่ 455/2506, 1950/2515)

(6) สัญญาเช่าซื้อระบุว่า ถ้าผู้เช่าซื้อผิดนัดไม่ชำระเงินงวดใดหรือผิดสัญญาข้อใด ให้สัญญาเช่าซื้อเป็นอันมีผลบังคับทันทีโดยมิต้องบอกกล่าวล่วงหน้า ข้อสัญญาดังกล่าวไม่ต้องห้ามตามกฎหมาย ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน ไม่ตกเป็นโมฆะ ดังนั้น เมื่อจำเลยผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อตามสัญญาโจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยได้โดยไม่ต้องบอกเลิกสัญญา (คำพิพากษาฎีกาที่ 1212/2518)

(7) การทำสัญญาไว้ว่าเมื่อมีการเลิกสัญญา ไม่ต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามมาตรา 391 ย่อมทำได้ ตามสัญญาให้อำนาจผู้ว่าจ้างริบการงานที่ทำไว้แล้ว ผู้ว่าจ้างมีสิทธิริบสัมภาระและวัสดุก่อสร้างที่เหลืออยู่ในที่ก่อสร้างได้ แต่เครื่องผสมคอนกรีตมิใช่การงานที่ทำไว้ เป็นแต่เครื่องใช้หรือเครื่องมือในการประกอบการทำงานเท่านั้น จึงริบไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 3005-3006/2517)

(8) สัญญาจะซื้อขายที่ดินมีว่า ให้โจทก์ผ่อนชำระราคา 60 เดือน โดยกำหนดให้ชำระภายในวันที่ 5 ของเดือน ถ้าผิดนัด ยอมให้จำเลยริบเงินที่ชำระแล้วได้ และให้ถือว่าเป็นการเลิกสัญญาด้วย แต่ทางปฏิบัติ มีการชำระตลาดเคลื่อนซึ่งจำเลยก็ยอมรับ ต่อมาโจทก์มิได้ชำระเงินอยู่ปีกว่า แล้วส่งชำระทั้งหมด จำเลยจะไม่ยอมรับอ้างว่าสัญญาเลิกแล้วหาได้ไม่ จำเลยต้องบอกกล่าวให้โจทก์ชำระหนี้ก่อน จึงจะมีสิทธิเลิกสัญญา (คำพิพากษาฎีกาที่ 1885/2514)

(9) สัญญาจะซื้อขายที่ดินระหว่างโจทก์จำเลยมิได้ระบุไว้ชัดเจนว่าหากผู้ซื้อผิดนัดไม่นำเงินที่เหลือมาชำระตามกำหนด สัญญาจะซื้อขายเป็นอันเลิกกันทันที แม้จะได้กำหนดเวลาชำระหนี้ค่าที่ดินค้างไว้แน่นอนแล้ว แต่วัตถุประสงค์แห่งสัญญานั้นว่าโดยสภาพหรือโดยเจตนาที่คู่สัญญาแสดงไว้มิใช่ว่าจะเป็นผลสำเร็จได้ก็แต่ด้วยการชำระหนี้ ณ เวลาที่กำหนดตามมาตรา 388 จึงต้องบังคับตามมาตรา 387 คือผู้ขายต้องบอกกล่าวให้ชำระหนี้ก่อน จึงจะมีสิทธิบอกเลิก

สัญญา หากยังไม่ปฏิบัติ ไม่มีสิทธิเลิกสัญญา (คำพิพากษาฎีกาที่ 2428/2515, 2809-2800/2515, 43-44/2516, 241/2518, 1491/2520)

(10) จำเลยสละหลังเช็คมอบให้โจทก์เพื่อชำระเงินค่าก่อสร้างหรือค่าเช่าอาคารงวดที่ 3 ตามสัญญา ซึ่งจะถึงกำหนดชำระเงินในวันที่ 25 ตุลาคม 2512 แต่จำเลยได้สละหลังเช็คมอบให้โจทก์ไว้ล่วงหน้าตั้งแต่วันทำสัญญา ตามสัญญามีข้อตกลงว่าหากจำเลยขาดชำระเงินงวดใดให้ถือว่าจำเลยหมดสิทธิในอาคารและถือว่าไม่มีพันธะต่อกันประการใดอีก เงินที่ชำระแล้วจำเลยไม่มีสิทธิเรียกร้องคืน ซึ่งย่อมหมายความว่าจำเลยมีสิทธิที่จะระงับการชำระเงินงวดที่ 3 นี้ได้ โดยจำเลยยอมเสียสิทธิอาศัยในอาคารนั้น และนับแต่ทำสัญญา จำเลยก็ยังมีได้ใช้สิทธิอาศัยในอาคารดังกล่าวเลย ดังนั้นเมื่อโจทก์รับเงินตามเช็คไม่ได้ จึงถือว่าจำเลยผิดสัญญาไม่ชำระเงินงวดที่ 3 สัญญายอมเลิกล้มกัน โจทก์ห้ามสิทธิฟ้องบังคับให้จำเลยชำระเงินตามเช็คดังกล่าวแก่โจทก์อีกไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1946/2516)

(11) โจทก์ผิดสัญญาและบอกเลิกสัญญากับจำเลย จำเลยก็ยอมเลิก เมื่อโจทก์จำเลยต่างตกลงเลิกสัญญากันแล้ว ทั้งสองฝ่ายย่อมไม่อาจจะเรียกค่าเสียหายจากกันและกันได้อีก (คำพิพากษาฎีกาที่ 2511/2516)

(12) ลูกหนี้ขายฝากเครื่องจักรกลและอุปกรณ์ไว้กับธนาคารผู้ร้อง เป็นเงิน 4 ล้านบาท วันเดียวกันนั้น ลูกหนี้ได้นำเงินดังกล่าวฝากประจำไว้กับธนาคารผู้ร้อง โดยลูกหนี้ตกลงให้ผู้ร้องมีสิทธิรับเงินตามใบฝากตลอดจนดอกเบี้ยเพื่อชดใช้หนี้ซึ่งผูกพันกับผู้ร้องได้โดยไม่มีเงื่อนไข ได้บันทึกข้อตกลงไว้หลังใบฝาก ต่อมาลูกหนี้ขอเบิกเงิน 1 ล้านบาท ผู้ร้องไม่ยอมให้เบิก ลูกหนี้จึงบอกเลิกสัญญา ผู้ร้องยอมให้เลิกได้ เมื่อสัญญาเลิกย่อมกลับคืนสู่ฐานะเดิม ผู้ร้องยอมยกเลิกใบฝาก เอาเงินฝากใช้หนี้ตนได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1536/2517)

(13) โจทก์จำเลยทำสัญญาจะซื้อขายที่ดินและสิ่งปลูกสร้างกัน ต่อมาโจทก์บอกเลิกสัญญา จำเลยก็ตอบรับการบอกเลิก เมื่อสัญญาเลิกกันแล้ว โจทก์จำเลยก็กลับคืนสู่ฐานะเดิม ดังนั้นการที่จำเลยมีหนังสือถึงโจทก์ในเวลาต่อมาให้โอกาสโจทก์นำเงินมาชำระภายใน 7 วัน จึงเป็นเพียงคำเสนอขึ้นใหม่ เมื่อไม่มีการสนองตอบย่อมไม่ก่อให้เกิดผลแต่อย่างใด (คำพิพากษาฎีกาที่ 1352/2520)

(14) โจทก์กับจำเลยทำสัญญากันว่าจำเลยต้องทำสุราออกขายไม่น้อยกว่าเดือนละ 9,192 เท และยอมเสียภาษีสุราไม่น้อยกว่าเดือนละ 9,192 เท เดือนใดเสียภาษีสุราต่ำกว่าจำนวนดังกล่าว จำเลยยอมเสียค่าปรับเท่ากับภาษีสุรา ถ้าจำเลยไม่ปฏิบัติตามสัญญา โจทก์มีสิทธิบอก

เลิกสัญญาทันทีและจำเลยยินยอมชดใช้เงินค่าภาษีหรือเงินอื่นใดที่ค้างชำระให้แก่โจทก์ เมื่อปรากฏว่าจำเลยไม่สามารถทำสุราออกขายได้ตามจำนวนดังกล่าวและค้างชำระเงินค่าปรับจำนวนนับล้านบาท โจทก์ย่อมได้รับความเสียหาย จึงมีสิทธิบอกเลิกสัญญาโดยผลแห่งสัญญา หากให้จะต้องเป็นเรื่องที่จำเลยไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเฉพาะกฎหมายสุรา จึงจะเลิกสัญญาได้ไม่ ในกรณีที่การบอกเลิกสัญญาไม่ทำให้นั้นที่เกิดขึ้นอยู่ก่อนแล้วระงับสิ้นลงจนกว่าลูกหนี้จะชำระหนี้ นั้น แม้เจ้าหน้าที่ได้บอกเลิกสัญญากับลูกหนี้ ก็หาทำให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากการรับผิดชอบ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1448/2520)

(15) สัญญามีกำหนดเวลาก่อสร้างให้แล้วเสร็จเป็นงวดไม่แน่นอน และกำหนดเบี้ยปรับไว้เป็นรายวันในกรณีผิดสัญญา แต่ตามที่ปฏิบัติต่อกันเมื่อโจทก์ก่อสร้างล่วงเลยเวลาที่กำหนด จำเลยก็ยอมรับเอาผลงานและชำระเงินตลอดมา ไม่ได้มีการทักท้วงหรือปรับตามสัญญา แสดงว่าคู่สัญญามีได้มีเจตนาถือเอาที่กำหนดเวลาก่อสร้างเป็นสาระสำคัญ แม้โจทก์จะผิดสัญญาในข้อนี้ จำเลยก็ต้องปฏิบัติตามมาตรา 387 เสียก่อน จึงจะมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ ความชำรุดบกพร่องของการก่อสร้างงวดที่ได้รับมอบงานไปแล้วจำเลยได้แต่จะเรียกค่าเสียหายตามมาตรา 600 จะยกมาเป็นเหตุบอกเลิกสัญญาไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2427-2428/2520)

(16) จำเลยจ้างโจทก์ให้ถมที่ดิน โดยตกลงจ้างเหมาเป็นเงิน 200,000 บาท แบ่งชำระเป็น 2 งวด ๆ ละ 100,000 บาท งวดแรกชำระเมื่อถมที่ไปได้ครึ่งหนึ่ง งวดสุดท้ายชำระเมื่อถมเสร็จ เมื่อโจทก์ทำงานยังไม่เสร็จ จำเลยย่อมมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ตามมาตรา 605 แต่ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่การเลิกสัญญานั้นให้แก่โจทก์ (คำพิพากษาฎีกาที่ 141/2520)

(17) จำเลยทำสัญญาจะขายที่ดินให้โจทก์ แล้วไม่ยอมโอนขายให้ โจทก์ไปร้องเรียนต่ออำเภอและตกลงกันได้ นายอำเภอจึงทำบันทึกข้อตกลงกันไว้ ต่อมาโจทก์จำเลยขอยกเลิกข้อตกลงโดยขอรับสัญญาจะซื้อขายไปดำเนินการกันทางศาลต่อไป แสดงว่าโจทก์จำเลยตกลงยกเลิกสัญญาประนีประนอมยอมความนั้นแล้ว สิทธิของโจทก์ตามสัญญาจะซื้อขายที่ดินจึงไม่ระงับ โจทก์มีสิทธิฟ้องบังคับให้จำเลยปฏิบัติตามสัญญาและเรียกค่าเสียหายเพราะเหตุที่จำเลยผิดสัญญานั้นได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1009/2520)

(18) จำเลยทำสัญญาจะขายที่ดินให้แก่โจทก์โดยโจทก์สำคัญผิดในคุณสมบัติของทรัพย์ ซึ่งตามปกติย่อมนับว่าเป็นสาระสำคัญ สัญญาเป็นโมฆียะ โจทก์ได้ไปแจ้งความร้องทุกข์ ดำรวจไต่สวนแล้วจึงตกลงกันว่าจำเลยยอมคืนเงินให้โจทก์ ถือได้ว่าโจทก์จำเลยได้ตกลงเลิกสัญญากัน

แล้ว โจทก์จำเลยต้องคืนสู่ฐานะเดิม จำเลยต้องคืนเงินให้โจทก์พร้อมด้วยดอกเบี้ยนับแต่วันที่ได้รับเงินไว้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1229/2520)

(19) โจทก์ให้จำเลยปลูกสร้างอาคารตามแบบแปลนเสร็จแล้วให้จำเลยเช่าอาคารนั้นได้ จำเลยปลูกสร้างอาคารผิดแบบแปลน โจทก์บอกเลิกสัญญา จำเลยต้องคืนที่ดินและอาคารให้โจทก์ โจทก์ต้องชดเชยค่าก่อสร้างตามผลงานแก่จำเลยที่ได้สร้างลงไปแล้ว จะให้จำเลยรื้อสิ่งปลูกสร้างออกไป ก็เท่ากับไม่ได้คืนสู่ฐานะเดิม (มาตรา 391) เมื่อโจทก์ยังไม่ได้ใช้ค่าการทำงานแก่จำเลย (มาตรา 392) โจทก์ยังไม่มีสิทธิเรียกค่าเสียหายอย่างใดจากจำเลย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 185/2521)

(20) เมื่อเลิกสัญญาแล้ว ผู้เลิกสัญญาจะบังคับให้อีกฝ่ายชำระหนี้ตามสัญญาไม่ได้ จึงเรียกค่าเสียหายที่จะได้ตีกลับตามสัญญาราคา 300,000 บาทไม่ได้ ได้แต่ค่าขาดประโยชน์คือค่าตอบแทน ค่าหน้าดินที่ขาดไป 61,000 บาทเท่านั้น (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2568/2521)

(21) โจทก์ไม่ได้ใช้รถยนต์ตามสัญญาเช่าซื้อ เพราะตำรวจยึดไปสอบสวนกรณีรถนั้นถูกลักมา เป็นการผิดวัตถุประสงค์ของการเช่าซื้อ โจทก์บอกเลิกสัญญาได้โดยไม่ต้องคืนรถแก่จำเลยผู้ให้เช่าซื้อแม้จำเลยมิได้ประมาณเงินเลื้อยในการที่ถูกตำรวจยึดรถไป (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 73/2522)

(22) ผู้เช่าซื้อรถยนต์ไม่ชำระค่าเช่าซื้อตามกำหนด แต่ผู้ให้เช่าซื้อยอมรับค่าเช่าซื้อต่อมาหลายคราว คราวสุดท้ายผู้ให้เช่าซื้อยึดรถคืนและบอกให้ไปติดต่อเพื่อชำระค่าเช่าซื้อที่ค้าง มิฉะนั้นจะเลิกสัญญา ผู้เช่าซื้อไปติดต่อ ผู้ให้เช่าซื้อก็ยื่นให้ชำระค่าคิดตามเอารถคืนและค่าภาษี ก่อนก็จะคืนรถให้ ไม่มีการแสดงเจตนาเลิกสัญญา และยังไม่เจตนาให้ผู้เช่าซื้อปฏิบัติตามสัญญาอยู่ การยึดรถคืนจึงเป็นการผิดสัญญา ผู้ให้เช่าซื้อต้องใช้ค่าเสียหายที่ผู้เช่าซื้อต้องเช่ารถใช้ในระหว่างนั้น ถ้าคืนรถแก่ผู้เช่าซื้อไม่ได้ ก็ต้องใช้ราคา (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 90/2522)

(23) โจทก์ฝากเงินกระแสรายวัน มีข้อสัญญาว่าถ้าออกเช็คไม่มีเงินเกิน 3 ครั้ง ธนาคารจะต้องปิดบัญชีตามระเบียบ เป็นการแสดงเจตนาให้โจทก์ทราบล่วงหน้าแล้ว เมื่อธนาคารสั่งปิดบัญชี สัญญาเป็นอันเลิกกัน โจทก์นำเงินเข้าฝากภายหลัง ไม่ทำให้เกิดสัญญาขึ้นใหม่ ธนาคารไม่ต้องจ่ายเงินตามเช็คที่โจทก์ออกภายหลัง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 182/2522)

(24) เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ขายทำงานได้ระบบเดียว อีก 6 ระบบทำงานไม่ได้ตามสัญญา ผู้ซื้อเลิกสัญญาได้ ศาลให้คืนเครื่องคอมพิวเตอร์ ผู้ซื้อไม่ต้องใช้ราคา แต่ให้ใช้ค่าใช้ทรัพย์ที่ใช้ได้ 1 ระบบ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1614/2522)

(25) กำหนดเวลาทำสัญญาซื้อขายบ้านและที่ดินใน 7 วันนับแต่วันในสัญญาจอง มิฉะนั้นถือว่าสละสิทธิและให้รีบเงินค่าจอง แต่หลังจากนั้นผู้ขายยังแจ้งขอย้ายผู้ซื้อเข้าอยู่ในบ้านพิพาท และให้ผู้ซื้อทำใบมอบอำนาจรับโอนและจำนองที่ดินอีก ไม่เป็นการถือวันที่กำหนดตามสัญญาจอง เป็นสำคัญ ผู้ขายถือเป็นเหตุเลิกสัญญาไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1746/2522)

(26) การบอกกล่าวกำหนดเวลาให้ชำระหนี้ตามมาตรา 387 และให้ถือว่าเป็นการบอกเลิกสัญญาเมื่อพ้นกำหนด ทำพร้อมกันได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2331/2522)

กำหนอง

กำหนองล่ำงเวลา

- กำหนองรับทำสัญญาค้ำกับสนอ

เมื่อถึงกำหนองล่ำงเวลา

- เวลาที่ผู้สนออยู่ไว้ หรือ
- เวลาอันสมควรจะบอกกำหนอง หรือ
- เวลาที่กำหนองนั้น (โดยเฉพาะหน้า)

ผลของกำหนองล่ำงเวลา

- ทำให้กำหนองระงวมผูกพัน
- ให้ถือว่ากำหนองล่ำงเวลานั้น เป็นกำหนองใหม่

กำหนองรับมาถึงเกินชำ แต่เป็นที่เห็นประจักษ์ว่า
 กำหนองนั้น ได้ส่งวัดโดยการ ซึ่งตามปกติ
 การจะมาถึงภายในกำหนองเวลา

- เมื่อผู้สนอได้รับ ต้องแจ้งให้ผู้สนองทราบ โดยพลันว่ากำหนองมาชำไป
- ถ้าผู้สนอไม่แจ้ง ให้ถือว่ากำหนองนั้นไม่ล่ำงเวลา

เว้นแต่

ผู้สนอได้บอกล่ำงในกำหนองว่า ให้ผู้สนอง
 ส่งกำหนองมาให้ทันเวลา มิฉะนั้นจะไม่รับ
 ดังนั้น ผู้สนอจึงไม่มีหน้าที่ต้องแจ้งอีก

กำหนองที่ไม่ตรงกับกำหนอง

- กำหนองรับทำสัญญาค้ำกับสนอ แต่
 มีข้อความเพิ่มเติม จำกัด หรือแก้ไข

ผลของกำหนองที่ไม่ตรงกับกำหนอง

- ให้ถือว่าเป็นกำหนองปิดไม่รับ
 และ เป็นกำหนองใหม่

สัญญาเกิดขึ้นเมื่อใด

ถ้าเป็นการทำคำเสนอ-สนองต่อบุคคลเฉพาะหน้า
-สัญญาเกิดขึ้นทันที

ถ้าเป็นการทำคำเสนอ-สนองต่อบุคคลที่อยู่ห่างโดยระยะทาง

หลัก

สัญญาเกิดขึ้นเมื่อคำบอกกล่าวสนองไปถึงผู้เสนอ
(แม้ผู้เสนอจะไม่ทราบ)

ข้อยกเว้น

สัญญาเกิดขึ้นโดยไม่ต้องมีคำสนอง
โดยถือตามเจตนาของผู้เสนอ หรือ
ตามปกติประเพณี

ผลแห่งการเลิกสัญญา

คู่สัญญาแต่ละฝ่าย จำต้องให้อีกฝ่ายหนึ่ง
ได้กลับคืนสู่ฐานะเดิม

การใช้สิทธิเลิกสัญญา ไม่กระทบกระทั่ง
สิทธิเรียกร้องค่าเสียหาย

การชำระหนี้กลับคืน ให้ใช้หลัก
สัญญาต่างตอบแทน

สิทธิเลิกสัญญาระงับ

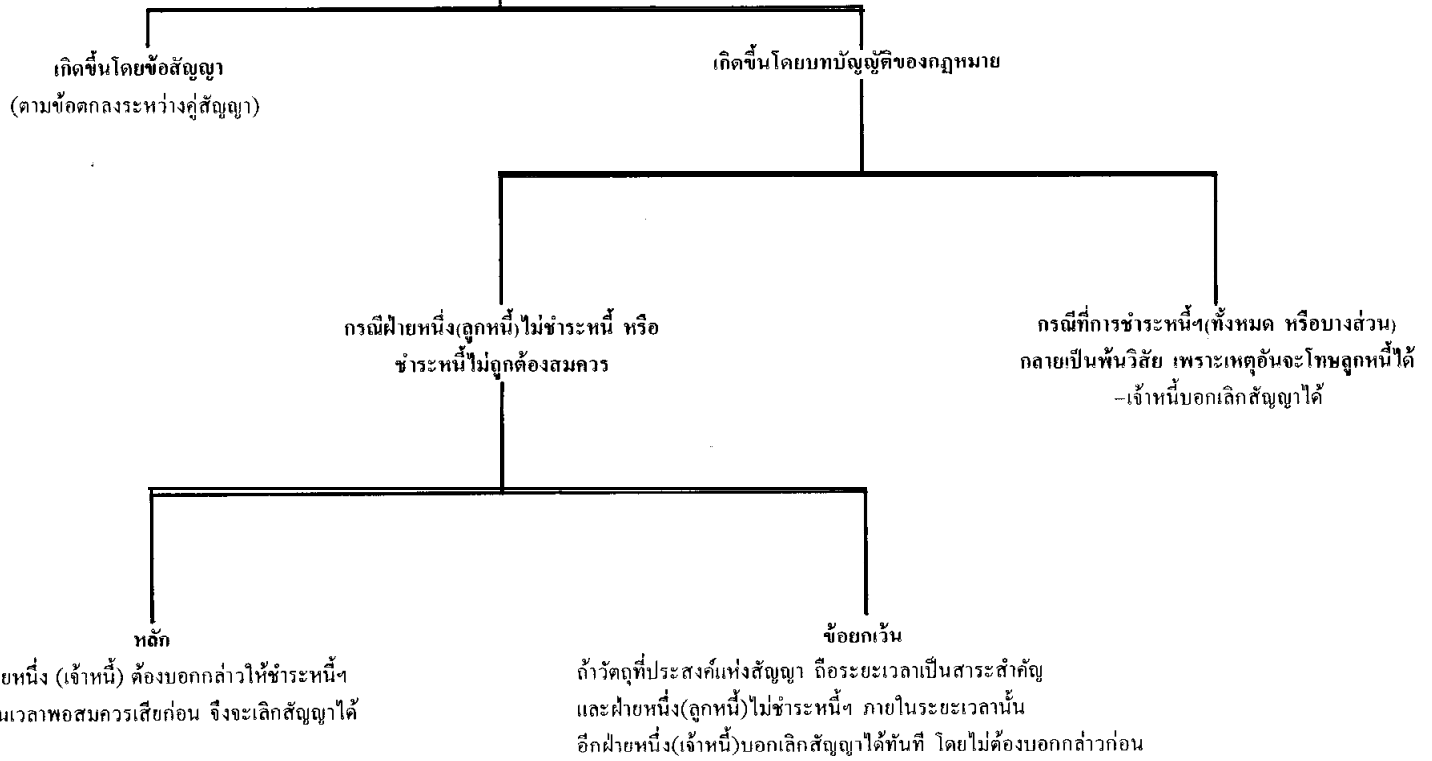
เพราะผู้มีสิทธิเลิกสัญญา มิได้ใช้สิทธิเลิกสัญญา
ภายในกำหนดเวลาที่คู่สัญญาได้ตกลงกันไว้ในสัญญา

เพราะผู้มีสิทธิเลิกสัญญา ทำให้ทรัพย์สินเป็นวัตถุแห่งสัญญานับหลาย
หรือทำให้การคืนทรัพย์สินนั้นวิสัย หรือเปลี่ยนแปลง หรือคิดแปลงทรัพย์สินให้ผิดแผนกไป

เว้นแต่

สิทธิเลิกสัญญาไม่ระงับ ถ้ามิใช่การกระทำ หรือความผิดของผู้มีสิทธิเลิกสัญญา

สิทธิเลิกสัญญา

ความแตกต่างระหว่าง มัดจำกับเบี้ยปรับ⁽¹⁾

มัดจำ

1. เป็นสิ่งที่คู่สัญญาให้ไว้แก่กันเพื่อเป็นพยานหลักฐานว่าสัญญาได้ทำกันขึ้นแล้ว และเป็นการประกันการปฏิบัติตามสัญญา (มาตรา 377)
2. ต้องเป็นเงินหรือสิ่งมีค่าอื่น ซึ่งมีค่าในตัวเอง (มาตรา 377)
3. คู่สัญญาจะต้องมอบมัดจำให้ไว้แก่กัน (มาตรา 377)
4. ต้องส่งมอบมัดจำให้ไว้แก่กันเมื่อเข้าทำสัญญา (มาตรา 377)

เบี้ยปรับ

1. เป็นค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนความเสียหาย ซึ่งคู่สัญญากำหนดไว้ล่วงหน้า โดยลูกหนี้ให้สัญญาว่า ถ้าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้หรือไม่ชำระหนี้ให้ถูกต้องสมควร ให้เจ้าหนี้ริบเบี้ยปรับนั้นได้ (มาตรา 379)
2. อาจเป็นเงิน (มาตรา 379) หรือการชำระหนี้เป็นอย่างอื่นซึ่งไม่ใช่เงิน (มาตรา 382) อันได้แก่ การกระทำ งดเว้นกระทำ หรือส่งมอบทรัพย์สินอื่นนอกจากเงิน
3. คู่สัญญาอาจมอบเบี้ยปรับให้ไว้แก่กัน หรือเพียงแต่กำหนดเบี้ยปรับไว้โดยไม่ส่งมอบก็ได้ (มาตรา 379-382)
4. อาจส่งมอบหรือตกลงกำหนดเบี้ยปรับไว้ในสัญญาอันก่อนนี้ หรือสัญญาเพิ่มเติมในภายหลังอีกส่วนหนึ่ง (มาตรา 379, 384)

(1) เรื่องเดียวกัน, หน้า 438-439.

ข้อทดสอบ สัญญา

ให้เลือกคำตอบที่ถูกมากที่สุดเพียงข้อเดียว

ข้อ 1. คำเสนอ คืออะไร

- (1) คำมั่นให้ทำสัญญา เป็นนิติกรรมฝ่ายเดียวชนิดที่ต้องมีผู้รับการแสดงเจตนา
- (2) คำขอให้ทำสัญญา เป็นนิติกรรมฝ่ายเดียวชนิดที่ไม่ต้องมีผู้รับการแสดงเจตนา
- (3) คำขอให้ทำสัญญา เป็นนิติกรรมสองฝ่าย ถ้ามีผู้สนองรับคำเสนอนั้น
- (4) คำขอให้ทำสัญญา เป็นนิติกรรมฝ่ายเดียวชนิดที่ต้องมีผู้รับการแสดงเจตนา

ข้อ 2. คำเสนอมีลักษณะอย่างไร

- (1) มีข้อความชัดเจน
- (2) มีข้อความแน่นอน
- (3) มีความมุ่งหมายว่าถ้ามีคำสนองแล้ว สัญญาจะต้องเกิดขึ้นทันที
- (4) ถูกทุกข้อ

ข้อ 3. ก.ได้รับสัมปทานตั้งโรงไฟฟ้าในท้องที่หนึ่ง ต่อมา ข.ได้มาติดต่อขอใช้ไฟฟ้าในท้องที่นั้น ดังนี้สัญญาเกิดขึ้นแล้วหรือไม่อย่างไร

- (1) สัญญาเกิดขึ้นแล้ว เพราะถือว่า ก.เป็นผู้ทำคำเสนอ และ ข.เป็นผู้ทำคำสนอง
- (2) สัญญายังไม่เกิดขึ้นกว่า ก.จะสนองรับ
- (3) สัญญายังไม่เกิดเพราะ ก. และ ข.ยังไม่มีข้อตกลงในสัญญา
- (4) สัญญาเกิดขึ้นแล้ว เพราะถือว่า ข.เป็นผู้ทำคำเสนอ และ ก.เป็นผู้ทำคำสนองตกลงตามคำเสนอ

ข้อ 4. คำกล่าวที่ว่า “สัญญาเป็นนิติกรรมประเภทหนึ่ง แต่นิติกรรมไม่ใช่สัญญาเสมอไป” ดังนั้นการทำนิติกรรมจึงมีลักษณะเป็น

(1) นิติกรรมฝ่ายเดียว	(2) นิติกรรม 2 ฝ่าย
(3) สัญญา	(4) เงื่อนไขเวลา

- ข้อ 5. การเรียกประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้าง มีลักษณะเป็น
- (1) คำเสนอ (2) คำสนอง
(3) คำเชื้อเชิญ (4) คำทาบทาม
- ข้อ 6. การยื่นซองประกวดราคารับเหมาก่อสร้าง มีลักษณะเป็น
- (1) คำเสนอ (2) คำสนอง
(3) คำเสนอชนิดไม่มีข้อผูกมัด (4) คำทาบทาม
- ข้อ 7. โรงมหรสพปิดป้ายบอกราคาค่าเช่าคู มีลักษณะเป็น
- (1) คำเชื้อเชิญ (2) คำเสนอ
(3) คำทาบทาม (4) คำเสนอชนิดไม่มีข้อผูกมัด
- ข้อ 8. ก.เขียนจดหมายถึง ข.แสดงเจตนาจะขอเช่าหรือซื้อตึกแถวของ ข. โดย ก.ขอให้ ข. แจ้งราคาที่จะให้เช่าหรือที่จะขายไปยัง ก.ก่อน เช่นนี้ การกระทำของ ก.มีลักษณะเป็น
- (1) คำเชื้อเชิญ (2) คำเสนอ
(3) คำทาบทาม (4) คำปรารภ
- ข้อ 9. ก.เขียนจดหมายถึง ข.ขอซื้อข้าวสาร จำนวน 600 กระสอบ แต่ขอซื้อวันนี้ก่อน 300 กระสอบ ที่เหลือจะได้มาขอซื้ออีกเป็นคราวๆ ไปจนกว่าจะหมด ข.จึงตอบตกลงตามนั้น เช่นนี้ การกระทำของ ก.มีผลตามกฎหมายเพียงใดหรือไม่
- (1) สัญญาซื้อขายข้าว 300 กระสอบ เกิดขึ้นแล้ว ส่วนการขอซื้อข้าวที่เหลือเป็นเพียงคำทาบทามของ ก.
(2) สัญญาซื้อขายข้าว 300 กระสอบยังไม่เกิดขึ้น ส่วนการขอซื้อข้าวที่เหลือเป็นเพียงคำเสนอของ ก.
(3) สัญญาซื้อขายข้าว 300 กระสอบเกิดขึ้นแล้ว ส่วนการขอซื้อข้าวที่เหลือเป็นเพียงคำปรารภของ ก.
(4) สัญญาซื้อขายข้าว 300 กระสอบยังไม่เกิดขึ้น ส่วนการขอซื้อข้าวที่เหลือ เป็นเพียงคำทาบทามของ ก.

ข้อ 10. คำเสนอที่บ่งระยะเวลาให้ทำคำสนอง จะมีผลผูกพันผู้เสนอในการขอถอนคำเสนอเพียงใด

- (1) ผู้เสนอจะถอนคำเสนอเมื่อไรก็ได้
- (2) ผู้เสนอจะถอนคำเสนอไม่ได้โดยเด็ดขาด
- (3) ผู้เสนอจะถอนคำเสนอก่อนระยะเวลาที่บ่งไว้ไม่ได้
- (4) ผู้เสนอจะถอนคำเสนอภายในเวลาอันควรคาดว่าจะได้รับคำบอกกล่าวสนองไม่ได้

ข้อ 11. คำเสนอที่มีได้บ่งระยะเวลาให้ทำคำสนอง ซึ่งกระทำแก่ผู้อยู่ห่างโดยระยะทาง จะมีผลผูกพันผู้เสนอในการขอถอนคำเสนอเพียงใด

- (1) ผู้เสนอจะถอนคำเสนอเมื่อไรก็ได้
- (2) ผู้เสนอจะถอนคำเสนอไม่ได้โดยเด็ดขาด
- (3) ผู้เสนอถอนคำเสนอได้ แต่จะถอนฯ ก่อนระยะเวลาที่บ่งไว้ไม่ได้
- (4) ผู้เสนอถอนคำเสนอได้ แต่จะถอนฯ ก่อนเวลาอันควรคาดว่าจะได้รับคำสนองมิได้

ข้อ 12. คำเสนอที่มีได้บ่งระยะเวลาให้ทำคำสนอง ซึ่งกระทำแก่ผู้อยู่เฉพาะหน้า จะมีผลผูกพันผู้เสนอในการขอถอนคำเสนอเพียงใด

- (1) ผู้เสนอจะถอนคำเสนอได้ แม้ขณะนั้นผู้รับคำเสนอกำลังตรึกตรองอยู่ก็ตาม
- (2) ผู้เสนอจะถอนคำเสนอเมื่อไรก็ได้
- (3) ผู้เสนอจะถอนคำเสนอภายในเวลาอันควรคาดว่าจะได้รับคำบอกกล่าวสนองไม่ได้
- (4) ผู้เสนอจะถอนคำเสนอไม่ได้โดยเด็ดขาด

ข้อ 13. กรณีใดที่คำเสนอไม่สิ้นความผูกพัน

- (1) ผู้รับคำเสนอบอกปิดไปยังผู้เสนอ
- (2) ผู้รับคำเสนอมิได้สนองรับภายในเวลาอันควรคาดว่าจะได้รับคำบอกกล่าวสนอง
- (3) ผู้รับคำเสนอมิได้สนองรับภายในเวลาที่ทำคำเสนอนั้น
- (4) ผู้รับคำสนองบอกปิดไปยังผู้เสนอ

- ข้อ 14. ก.เขียนจดหมายเสนอขายรถยนต์ให้แก่ ข. ในระหว่างที่ ข.ยังไม่ตอบตกลง ก.ตายหรือตกเป็นคนที่ไร้ความสามารถ ดังนี้ คำเสนอของ ก.มีผลเป็นอย่างไร
- (1) สมบูรณ์ (2) ไม่สมบูรณ์
(3) สิ้นผล (4) เสื่อมเสียไป
- ข้อ 15. ก.เขียนจดหมายเสนอขายบ้านพร้อมที่ดินให้แก่ ข. ราคา 400,000 บาท ทั้งได้ระบุว่า “เพื่อจะนำเงินที่ขายได้นี้ไปท่องเที่ยวต่างประเทศ” วันรุ่งขึ้น ก.ถึงแก่ความตาย ข.ไม่ทราบความนี้ ได้ตอบสนองรับซื้อไปยัง ข.ทันตามกำหนด ดังนี้คำเสนอของ ก.มีผลเป็นอย่างไร
- (1) สมบูรณ์
(2) ทายาทโดยธรรมผู้มีสิทธิได้รับมรดกต้องผูกพัน
(3) ไม่สมบูรณ์
(4) ข้อ (1) และ (2) ถูก
- ข้อ 16. คำสนองคืออะไร
- (1) คำตอบรับทำสัญญาตามคำเสนอ เป็นนิติกรรมสองฝ่ายชนิดที่ต้องมีผู้รับการแสดงเจตนา
(2) คำตอบรับทำสัญญาตามคำเสนอ เป็นนิติกรรมสองฝ่ายชนิดที่ไม่ต้องมีผู้รับการแสดงเจตนา
(3) คำตอบรับทำสัญญาตามคำเสนอ เป็นนิติกรรมฝ่ายเดียว ชนิดที่ต้องมีผู้รับการแสดงเจตนา
(4) คำตอบรับทำสัญญาตามคำเสนอ เป็นนิติกรรมฝ่ายเดียว ชนิดที่ไม่ต้องมีผู้รับการแสดงเจตนา
- ข้อ 17. คำสนองล่วงเวลามีผลตามกฎหมายอย่างไร
- (1) เป็นคำสนองขึ้นใหม่ (2) เป็นคำบอกปิดไม่รับ
(3) คำสนอนั้นสิ้นความผูกพัน (4) เป็นคำเสนอใหม่
- ข้อ 18. ผลของคำสนองที่ไม่ตรงกับคำเสนอ กฎหมายให้ถือว่า
- (1) เป็นคำบอกรับ และเป็นคำเสนอใหม่
(2) เป็นคำบอกปิดไม่รับ และเป็นคำเสนอใหม่

- (3) เป็นคำบอกรับและเป็นคำสนองใหม่
- (4) เป็นคำบอกปิดไม่รับ และเป็นคำสนองใหม่

ข้อ 19. ก.พูดโทรศัพท์กับ ข. เสนอขายลูกสุนัขพันธุ์ดีให้ ข. ข.ตอบตกลง ดังนั้นสัญญาซื้อขายลูกสุนัขเกิดขึ้นหรือไม่เพียงไร

- (1) สัญญาฯ ยังไม่เกิดจนกว่าจะมีการทำสัญญากันเป็นหลักฐาน
- (2) สัญญาฯ เกิดแล้วทันทีในขณะนั้น
- (3) สัญญาฯ ยังไม่เกิดจนกว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะวางหูโทรศัพท์
- (4) สัญญาฯ เกิดแล้วตั้งแต่เวลาที่ ก. และ ข.ต่างชำระหนี้ตอบแทนกัน

ข้อ 20. บุคคล 2 ฝ่ายที่อยู่ห่างกันโดยระยะทางได้เข้าทำสัญญากัน เช่นนี้สัญญาจะเกิดขึ้นเมื่อใด

- (1) เมื่อผู้รับคำสนองได้ทราบคำเสนอนั้น
- (2) เมื่อคำบอกกล่าวสนองไปถึงผู้เสนอ และผู้เสนอต้องทราบคำเสนอนั้น
- (3) เมื่อคำบอกกล่าวสนองไปถึงผู้เสนอ
- (4) เมื่อผู้รับคำเสนอได้ส่งคำบอกกล่าวสนองไปยังผู้เสนอ

ข้อ 21. คำมั่นคืออะไร

- (1) การแสดงเจตนาฝ่ายเดียวให้ความแน่นอนว่าตนจะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งต้องมีผู้รับการแสดงเจตนา
- (2) เป็นนิติกรรมฝ่ายเดียวโดยเคร่งครัด
- (3) การแสดงเจตนาให้ความแน่นอนว่าตนจะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง
- (4) ยังไม่ใช่นิติกรรม แต่เป็นเพียงการแสดงเจตนาโดยให้เป็นคำมั่นไว้

ข้อ 22. ก.โฆษณาทางสถานีวิทยุกระจายเสียงทหารเรือ (ท่าช้าง) ว่า ผู้ใดเก็บหนังสือเดินทางไปต่างประเทศ และบัตรเหรียญชัยสมรภูมิของ ก.ที่หล่นหายไป และนำไปคืน ก. ตามที่อยู่ระบุ ก.จะให้รางวัลเป็นเงิน 500 บาท อีก 2 วันต่อมา ก.ต้องการจะถอนคำมั่นจะให้รางวัลดังกล่าว ก.จะต้องโฆษณาวิธีใดจึงมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย อันจะเป็นผลให้ ก.หลุดพ้นจากคำมั่นดังกล่าว

- (1) โฆษณาทางสถานีวิทยุสถานีใดก็ได้
- (2) โฆษณาทางสถานีวิทยุกระจายเสียงทหารเรือ (ท่าช้าง)

- (3) โฆษณาทางหนังสือพิมพ์หรือโทรทัศน์
- (4) โฆษณาวิธีใดวิธีหนึ่งใน (1)–(3) ก็ได้
- ข้อ 23. คำมั่นว่าจะให้รางวัลในการประกวดชิงรางวัลนั้น คำมั่นจะสมบูรณ์เมื่อใด และหลังจากมีการตัดสินแล้ว ทรัพย์สินที่เข้าประกวดตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผูใด
- (1) คำมั่นจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้โฆษณาแล้ว ทรัพย์สินที่เข้าประกวดตกไปเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ประกวด
- (2) คำมั่นจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับชื่อผู้ตัดสิน ทรัพย์สินที่เข้าประกวดตกไปเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้โฆษณา
- (3) คำมั่นจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้กำหนดระยะเวลาไว้ ทรัพย์สินที่เข้าประกวดเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ประกวด
- (4) คำมั่นจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับทรัพย์สินที่เข้าประกวด ทรัพย์สินที่เข้าประกวดเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้โฆษณา
- ข้อ 24. การตีความสัญญาที่เกิดขึ้นแล้ว มีหลักเกณฑ์การพิจารณาอย่างไร
- (1) ตีความตามตัวอักษร (ถ้อยคำ)
- (2) ตีความโดยมุ่งพิจารณาเนื้อหาของสัญญา
- (3) ตีความตามความประสงค์ โดยสุจริต คำนี้ถึงประโยชน์ของคู่สัญญาเป็นสำคัญ
- (4) ตีความตามความประสงค์ โดยสุจริต โดยพิเคราะห์ถึงปกติประเพณีด้วย
- ข้อ 25. สัญญาต่างตอบแทนมีลักษณะสำคัญอย่างไร
- (1) เป็นสัญญาที่ก่อให้เกิดหนี้
- (2) เป็นสัญญา 2 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเป็นเจ้าของหนี้ อีกฝ่ายหนึ่งเป็นลูกหนี้
- (3) เป็นนิติกรรมสองฝ่าย
- (4) คู่สัญญาแต่ละฝ่ายเป็นทั้งเจ้าหนี้และลูกหนี้ซึ่งกันและกัน
- ข้อ 26. กรณีต่อไปนี้ ข้อใดเป็นสัญญาต่างตอบแทน
- (1) สัญญาให้ (2) สัญญายืมใช้คงรูป
- (3) สัญญาซื้อขาย (4) สัญญาฝากทรัพย์สินโดยไม่มีบำเหน็จค่าฝาก
- ข้อ 27. ทรัพย์สินเฉพาะสิ่งหมายถึง
- (1) ทรัพย์สินที่มีอยู่หรือกำหนดลงไว้แน่นอนแล้วว่าเป็นวัตถุแห่งสัญญา ซึ่งจะเอาทรัพย์สิน

อื่นมาแทนกันไม่ได้

- (2) ทรัพย์ที่มีอยู่หรือกำหนดลงไว้แน่นอน แต่อาจเอาทรัพย์อื่นมาแทนได้
- (3) ทรัพย์ที่มีอยู่หรือกำหนดลงไว้แน่นอนแล้วว่าเป็นวัตถุแห่งสัญญาซึ่งจะเอาทรัพย์อื่นมาแทนกันไม่ได้ และทรัพย์นั้นจะต้องทำตามแบบที่กฎหมายบังคับไว้
- (4) ทรัพย์ที่มีอยู่ในปัจจุบันหรืออนาคต และได้กำหนดไว้แน่นอนแล้วว่าเป็นวัตถุแห่งสัญญาซึ่งจะเอาทรัพย์อื่นมาแทนกันไม่ได้

ข้อ 28. ข้อความที่ว่า “การสูญหรือเสียหาย ตกเป็นพับแก่เจ้าหนี้” นั้น มีความหมายว่าอย่างไร

- (1) ลูกหนี้ต้องรับการสูญหรือเสียหายนั้น
- (2) ลูกหนี้ไม่ต้องรับการสูญหรือเสียหายนั้น
- (3) เจ้าหนี้ต้องรับการสูญหรือเสียหายนั้น แต่ไม่ต้องชำระหนี้ตอบแทนให้แก่ลูกหนี้
- (4) เจ้าหนี้ต้องรับการสูญหรือเสียหายนั้น และต้องชำระหนี้ตอบแทนให้แก่ลูกหนี้

ข้อ 29. ก.ทำสัญญาจะซื้อบ้านพร้อมที่ดินจากบริษัท ข. ได้กำหนดกันไว้แน่นอนในสัญญาเป็นแบบบ้านทานตะวัน ก.ได้เข้าไปสำรวจเรียบร้อยแล้ว เกิดชอบใจ จึงตกลงกันที่จะไปจดทะเบียนโอนในปลายเดือน ก่อนถึงกำหนดนัด ไฟฟ้าไหม้บ้านข้างเคียงแล้วลามไปไหม้บ้านทานตะวันครั้งหนึ่ง เช่นนี้ ความเสียหายที่เกิดแก่บ้านทานตะวันจะตกแก่ผู้ใด

(1) ก.ผู้ซื้อ	(2) บริษัท ข.ผู้ขาย
(3) ก.ผู้จะซื้อ	(4) บริษัท ข.ผู้จะขาย

ข้อ 30. ก.ตกลงซื้อเรือประมง “สิงห์อ่าวไทย” จาก ข. 1 ลำ แต่ ก.มีธุระด่วนจะต้องรีบไปต่างจังหวัด ก.จึงตกลงกับ ข.ว่า ก.จะซื้อต่อเมื่อเดินทางกลับจากต่างจังหวัดแล้ว ขณะ ก.อยู่ต่างจังหวัด เกิดพายุใหญ่พัดเรือประมง “สิงห์อ่าวไทย” ไปกระแทกท่าเรือชายฝั่งแตกหักเสียหายมาก ซึ่งมีใช้ความผิดของ ข. เลย เช่นนี้ ถ้า ก.กลับจากต่างจังหวัด ก.มีสิทธิหรือเสียสิทธิในเรือประมง “สิงห์อ่าวไทย” เพียงใด

- (1) ก.มีสิทธิเลิกสัญญา และเรียกค่าสินไหมทดแทนจาก ข.
- (2) ก.ไม่มีสิทธิเลิกสัญญา แต่มีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนจาก ข.
- (3) ก.มีสิทธิเลิกสัญญา แต่ไม่มีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนจาก ข.
- (4) ก.ไม่มีสิทธิเลิกสัญญา และไม่มีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนจาก ข.

- ข้อ 31. ความตกลงที่ทำไว้ล่วงหน้าเป็นข้อความยกเว้นมิให้ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบ เพื่อกลั่นแกล้งหรือความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของลูกหนี้ ข้อตกลงของลูกหนี้นั้นมีผลเป็นอย่างไร
- (1) สมบูรณ์ (2) โมฆะ
(3) โมฆียะ (4) ไม่สมบูรณ์
- ข้อ 32. ความตกลงที่ทำไว้ล่วงหน้าเป็นข้อความยกเว้นมิให้ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบ เพื่อกลั่นแกล้งหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของตัวแทนลูกหนี้ ข้อตกลงของลูกหนี้นั้นมีผลอย่างไร
- (1) สมบูรณ์ (2) โมฆะ
(3) โมฆียะ (4) ไม่สมบูรณ์
- ข้อ 33. ก.รับจ้าง ข.คนโง่มั่งกรอย่างดีจากราชบุรี ถึงหัวหมาก กรุงเทพฯ ในสัญญาซื้อขายข้อตกลงไว้ล่วงหน้าว่า “ก.ไม่ต้องรับผิดชอบถ้าโง่มั่งกรบางโง่แตกร้างเสียหายทั้งหมดหรือบางส่วน โดยความประมาทเลินเล่อของ ก.” เช่นนี้ข้อตกลงระหว่าง ก.และ ข.มีผลประการใด
- (1) โมฆะ (2) โมฆียะ
(3) สมบูรณ์ (4) ไม่สมบูรณ์
- ข้อ 34. ผลแห่งสัญญาเพื่อประโยชน์ของบุคคลภายนอกมีประการใดบ้าง
- (1) คู่สัญญาจะเปลี่ยนแปลงหรือระงับสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ถือเอาประโยชน์จากสัญญานั้นในภายหลังได้
(2) บุคคลภายนอกผู้ถือเอาประโยชน์จากสัญญาไม่มีสิทธิเรียกชำระหนี้จากลูกหนี้โดยตรง
(3) ลูกหนี้มีสิทธิยกข้อต่อสู้อันเกิดแต่มูลสัญญาขึ้นต่อสู้บุคคลภายนอกผู้จะได้รับประโยชน์จากสัญญานั้นได้
(4) ถูกทุกข้อ
- ข้อ 35. สัญญาเพื่อประโยชน์ของบุคคลภายนอกนั้น บุคคลภายนอกจะมีสิทธิในสัญญานั้นเมื่อใด
- (1) เมื่อคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแจ้งให้บุคคลภายนอกทราบ
(2) เมื่อบุคคลภายนอกได้แสดงเจตนาแก่เจ้าหนี้ว่าจะถือเอาประโยชน์จากสัญญานั้น
(3) เมื่อคู่สัญญาได้ทำสัญญาเพื่อประโยชน์ของบุคคลภายนอกขึ้น
(4) เมื่อบุคคลภายนอกได้แสดงเจตนาแก่ลูกหนี้ว่าจะถือเอาประโยชน์จากสัญญานั้น

ข้อ 36. มัดจำคืออะไร

- (1) ทรัพย์สินหรือเงินตราที่คู่สัญญากำหนดกันไว้ล่วงหน้าในเมื่อไม่มีการชำระหนี้
- (2) ทรัพย์สินที่คู่สัญญาได้ส่งมอบให้แก่บุคคลภายนอก เพื่อเป็นประกันการปฏิบัติตามสัญญา
- (3) เงินตรา ที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งได้ส่งมอบให้แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อเป็นประกันการปฏิบัติตามสัญญา
- (4) เงินตราหรือทรัพย์สินอย่างอื่น ที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งได้ส่งมอบให้แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อเป็นประกันการปฏิบัติตามสัญญา

ข้อ 37. ข้อความใดถูกต้องในเรื่องมัดจำ

- (1) ให้รับมัดจำ ถ้าการชำระหนี้ตกเป็นพ้นวิสัย เพราะฝ่ายที่วางมัดจำต้องรับผิดชอบ
- (2) ให้ส่งคืนมัดจำ ถ้าการชำระหนี้ตกเป็นพ้นวิสัย เพราะฝ่ายที่วางมัดจำต้องรับผิดชอบ
- (3) ให้รับมัดจำ ถ้ามีการเลิกสัญญา เพราะความผิดของฝ่ายที่วางมัดจำ
- (4) ให้ส่งคืนมัดจำ ถ้าฝ่ายที่วางมัดจำจะเลยไม่ชำระหนี้ทั้งหมดหรือแม้แต่บางส่วน

ข้อ 38. เบี้ยปรับคืออะไร

- (1) เงินค่าปรับที่คู่สัญญากำหนดกันไว้ล่วงหน้าในเมื่อไม่มีการชำระหนี้ หรือชำระหนี้ไม่ถูกต้องตามสัญญา
- (2) เงินค่าปรับ หรือจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่คู่สัญญากำหนดกันไว้ล่วงหน้าในเมื่อไม่มีการชำระหนี้หรือชำระหนี้ไม่ถูกต้องตามสัญญา
- (3) เงินค่าปรับ หรือทรัพย์สินอย่างอื่น ที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งส่งมอบให้แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อเป็นประกันการที่จะปฏิบัติตามสัญญา
- (4) เงินค่าปรับหรือทรัพย์สินอย่างอื่นที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งกำหนดขึ้น แต่ไม่จำเป็นต้องส่งมอบให้แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง

39. ถ้าสัญญามีข้อกำหนดเบี้ยปรับ หากลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ เจ้าหนี้จะริบเบี้ยปรับได้เพียงใด

- (1) เจ้าหนี้เรียกหรือริบเบี้ยปรับแล้วจะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้อีกได้
- (2) เจ้าหนี้เรียกหรือริบเบี้ยปรับแล้วจะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้อีกไม่ได้
- (3) เจ้าหนี้เรียกหรือริบเบี้ยปรับแล้ว ไม่มีสิทธิเรียกค่าเสียหายจากลูกหนี้

- (4) เจ้าหน้าที่เรียกหรือรีบเบี้ยปรับแล้ว จะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ และจะเรียกค่าเสียหายจากลูกหนี้ก็ไม่ได้

ข้อ 40. กรณีใดที่สิทธิเลิกสัญญาไม่ระงับ

- (1) ผู้มีสิทธิเลิกสัญญา ไม่ใช่สิทธิเลิกสัญญาภายในกำหนดเวลา
- (2) ผู้มีสิทธิบอกเลิกสัญญา ไม่ใช่สิทธิเลิกสัญญาภายในระยะเวลาพอสมควร
- (3) ผู้มีสิทธิเลิกสัญญา ทำให้ทรัพย์สินอันเป็นวัตถุแห่งสัญญาบอบสลาย
- (4) ผู้มีสิทธิเลิกสัญญา ทำให้การคืนทรัพย์สินพ้นวิสัย

ข้อ 41. ก.มีจดหมายถึง ข.พ่อค้าคนกลางรับซื้อ-ขายส่งข้าว ระบุข้อความว่า “ก.ต้องการซื้อข้าวสารของ ข.จำนวนมาก ประมาณ 1,000 ตัน แต่จะขอซื้อปลายเดือนนี้ก่อน 500 ตันที่เหลือจะติดต่อขอซื้อใหม่เป็นคราว ๆ จนกว่าจะหมด” ดังนี้ จดหมายของ ก.มีลักษณะเป็น

- (1) คำเชื้อเชิญให้ ข.ขายข้าวสาร จำนวน 1,000 ตัน
- (2) คำเชื้อเชิญให้ ข.ขายข้าวสารจำนวน 500 ตัน
- (3) คำเสนอขอซื้อข้าวสาร จำนวน 1,000 ตัน
- (4) คำเสนอขอซื้อข้าวสาร จำนวน 500 ตัน

ข้อ 42. คำเสนอจะทำสัญญาอันป่งระยะเวลาให้ทำคำสนองซึ่งทำแก่บุคคลผู้อยู่เฉพาะหน้า ผู้เสนอจะถอนคำเสนอนั้นได้หรือไม่

- (1) ถอนไม่ได้เลย
- (2) ถอนไม่ได้ภายในระยะเวลาที่ป่งไว้
- (3) ถอนได้ ถ้าผู้รับคำเสนอกำลังคิดตรึกตรองอยู่
- (4) ถอนไม่ได้ ถ้าผู้รับคำเสนอกำลังคิดตรึกตรองอยู่

ข้อ 43. คำเสนอจะทำสัญญาอันป่งระยะเวลาให้ทำคำสนอง ผู้เสนอจะถอนคำเสนอนั้นได้หรือไม่

- (1) ไม่อาจถอนได้เลย
- (2) ไม่อาจจะถอนได้ภายในระยะเวลาที่ป่งไว้
- (3) จะถอนเมื่อใดก็ได้
- (4) ถอนได้ ถ้าผู้รับคำเสนอกำลังคิดตรึกตรองอยู่

ข้อ 44. คำเสนอจะทำสัญญาอันมิได้บ่งระยะเวลาให้ทำคำสนองซึ่งทำแก่บุคคลผู้อยู่ห่างโดยระยะทาง ผู้เสนอจะถอนคำเสนอนั้นได้หรือไม่

- (1) ไม่อาจถอนได้เลย
- (2) จะถอนเมื่อใดก็ได้
- (3) จะถอนก็ได้ แต่จะถอนในขณะที่ผู้รับคำเสนอกำลังคิดไตร่ตรองอยู่ไม่ได้
- (4) จะถอนก็ได้ แต่จะถอนภายในระยะเวลาอันควร คาดหมายว่าจะได้รับคำบอกกล่าวสนองหาได้ไม่

ข้อ 45. คำเสนอจะทำสัญญาอันมิได้บ่งระยะเวลาให้ทำคำสนองซึ่งทำแก่บุคคลผู้อยู่เฉพาะหน้า ในขณะที่ผู้รับคำเสนอกำลังคิดไตร่ตรองอยู่ ผู้เสนอจะถอนคำเสนอนั้นได้หรือไม่

- (1) ไม่อาจถอนได้เลย
- (2) จะถอนเมื่อใดก็ได้
- (3) จะถอนก็ได้ แต่จะถอนในขณะที่ผู้รับคำเสนอกำลังคิดไตร่ตรองอยู่ไม่ได้
- (4) จะถอนก็ได้ แต่จะถอนภายในระยะเวลาอันควร คาดหมายว่าจะได้รับคำบอกกล่าวสนองหาได้ไม่

ข้อ 46. ก.เสนอขายโทรทัศน์สี ขนาด 24 นิ้ว พร้อมวิดีโอเทปให้แก่ ข. รวมราคาทั้งสิ้น 20,000 บาท ข.ได้ทำการทดลองและดูสภาพของดังกล่าว ขณะนั้น ก.ได้เปลี่ยนใจไม่ยอมขายให้ ข. จึงถอนคำเสนอขายดังกล่าว ดังนี้ ก.มีสิทธิถอนคำเสนอนั้นได้หรือไม่

- (1) ไม่อาจถอนได้เลย
- (2) ถอนไม่ได้ภายในระยะเวลาที่บ่งไว้
- (3) ถอนได้ เพราะถอนภายในระยะเวลาอันควร คาดหมายว่าจะได้รับคำบอกกล่าวสนอง
- (4) ถอนได้ เพราะ ข.ผู้รับคำเสนอกำลังคิดไตร่ตรองอยู่

ข้อ 47. กรณีที่ผู้เสนอได้ส่งคำเสนอไปแล้ว ต่อมาผู้เสนอได้ถึงแก่ความตายหรือตกเป็นคนไร้ความสามารถ ดังนี้ คำเสนอนี้มีผลตามกฎหมายอย่างไร

- (1) คำเสนอนั้นสิ้นความผูกพัน
- (2) คำเสนอนั้นยังคงสมบูรณ์อยู่
- (3) คำเสนอนั้นไม่สมบูรณ์

(4) คำเสนอนั้นยังคงสมบูรณ์จนกว่าจะถูกบอกล้าง (เป็นโมฆียะ)

ข้อ 48. คำเสนอจะสิ้นความผูกพันเมื่อใด

- (1) เมื่อผู้รับคำเสนอได้ถึงแก่ความตาย
- (2) เมื่อผู้รับคำเสนอตกเป็นคนที่ไร้ความสามารถ
- (3) เมื่อผู้รับคำเสนอมิได้สนองรับภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด
- (4) ข้อ (1) และ (2) ถูก

ข้อ 49. กรณีที่ผู้เสนอได้ส่งคำเสนอไปแล้ว ต่อมาผู้เสนอได้ถึงแก่ความตาย หรือตกเป็นคนที่ไร้ความสามารถ แต่ผู้รับคำเสนอไม่ทราบ จึงทำคำสนองรับทำสัญญา ดังนี้ คำเสนอนั้นมีผลอย่างไร

- (1) คำเสนอนั้นสิ้นความผูกพัน
- (2) คำเสนอนั้นยังคงสมบูรณ์อยู่
- (3) คำเสนอนั้นไม่สมบูรณ์
- (4) คำเสนอนั้นเป็นโมฆียะ

ข้อ 50. เมื่อคำบอกกล่าวสนองมาถึงล่าช้า แต่เป็นที่ประจักษ์ว่าคำบอกกล่าวสนอนั้นได้ส่งโดยทางการซึ่งตามปกติควรจะมาถึงภายในเวลากำหนด ถ้าผู้เสนอละเลยไม่บอกกล่าวแก่คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งโดยพลันว่าคำบอกกล่าวนั้นมาถึงล่าช้า ดังนี้ คำบอกกล่าวสนอนั้นมีผลเป็น

(1) คำสนองที่สิ้นความผูกพัน	(2) คำสนองที่ล่วงเวลา
(3) คำสนองที่ไม่ล่วงเวลา	(4) คำสนองที่ไม่ตรงกับคำเสนอ

ข้อ 51. คำสนองที่มีข้อความเพิ่มเติมหรือมีข้อจำกัด คำสนอนั้นมีผลอย่างไร

- (1) เป็นคำบอกปิดไม่รับ
- (2) เป็นคำสนองล่วงเวลา
- (3) เป็นผลให้คำเสนอสิ้นความผูกพัน
- (4) ข้อ (1) และ (3) ถูก

ข้อ 52. คำสนองล่วงเวลา มีผลอย่างไร

(1) เป็นคำเสนอขึ้นใหม่	(2) เป็นผลให้คำเสนอสิ้นความผูกพัน
(3) เป็นคำบอกปิดไม่รับ	(4) ข้อ (1) และ (2) ถูก

- ข้อ 53. คำเสนอที่ไม่ตรงกับคำเสนอ มีผลอย่างไร
- (1) เป็นคำเสนอขึ้นใหม่
 - (2) เป็นผลให้คำเสนอสิ้นความผูกพัน
 - (3) เป็นคำบอกปิดไม่รับ
 - (4) ถูกทุกข้อ
- ข้อ 54. ในการทำสัญญาระหว่างบุคคลซึ่งอยู่ห่างกันโดยระยะทางแต่ติดต่อกันทางโทรศัพท์ ดังนี้ สัญญาจะเกิดขึ้นเมื่อใด
- (1) เมื่อคำเสนอได้ไปถึงผู้รับคำเสนอ
 - (2) เมื่อผู้รับคำเสนอได้ทราบคำเสนอแล้ว
 - (3) เมื่อมีคำเสนอและคำสนองสอดคล้องต้องกันแล้ว
 - (4) เมื่อมีการอันใดอันหนึ่งอันจะพึงสันนิษฐานได้ว่าเป็นการแสดงเจตนาสนองรับ
- ข้อ 55. ในการทำสัญญาระหว่างบุคคลซึ่งอยู่ห่างกันโดยระยะทาง สัญญาจะเกิดขึ้นเมื่อใด
- (1) เมื่อคำเสนอได้ไปถึงผู้รับคำเสนอ
 - (2) เมื่อผู้รับคำเสนอได้ทราบคำเสนอแล้ว
 - (3) เมื่อคำบอกกล่าวสนองไปถึงผู้เสนอ
 - (4) เมื่อผู้เสนอได้ทราบคำบอกกล่าวสนอง
- ข้อ 56. ข้อใดถูกต้องตามหลักกฎหมายว่าด้วยคำมั่นว่าจะให้รางวัลแก่ผู้ซึ่งกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งสำเร็จ
- (1) ต้องกระทำโดยการโฆษณาเท่านั้น
 - (2) ผู้กระทำการได้สำเร็จตามคำมั่นจึงจะมีสิทธิได้รับรางวัล ไม่ว่าจะทำไปโดยมีเจตนาจะรับรางวัลหรือไม่
 - (3) ถ้าผู้ให้คำมั่นได้กำหนดระยะเวลาเพื่อกระทำการดังระบุไว้ กฎหมายให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ให้คำมั่นได้สละสิทธิที่จะถอนคำมั่น
 - (4) ถูกทุกข้อ
- ข้อ 57. ข้อใดถูกต้องตามหลักกฎหมายว่าด้วยคำมั่นว่าจะให้รางวัลในการประกวดชิงรางวัล
- (1) ต้องกำหนดระยะเวลาไว้ในคำโฆษณาด้วย
 - (2) การตัดสินในระหว่างผู้ประกวดหลายคนว่าคนไหนดีกว่ากันอย่างไร ให้ผู้ชี้ขาดซึ่งได้ระบุชื่อไว้ในคำโฆษณานั้นเป็นผู้ตัดสิน
 - (3) ผู้ให้คำมั่นจะได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ทำขึ้นประกวดต่อเมื่อได้ระบุไว้เช่นนั้น

ในคำโฆษณา

(4) ถูกทุกข้อ

ข้อ 58. รถยนต์โดยสารของ ขสมก. สายต่าง ๆ ที่วิ่งรับ-ส่ง ผู้โดยสารในเขตกรุงเทพฯ และ จังหวัดใกล้เคียงถือว่า

- (1) เป็นคำเชื่อเชิญ (2) เป็นคำทาบทาม
(3) เป็นคำสนอง (4) เป็นคำเสนอ

ข้อ 59. ก.เป็นพ่อค้าขายส่งผลไม้ตลาดมหานาค ได้มีจดหมายสั่งซื้อลำไยอย่างดีจาก ข. ซึ่งอยู่เชียงราย จำนวน 1,000 กก. ๆ ละ 20 บาท รวมค่าขนส่งด้วย เมื่อ ข.ได้รับคำเสนอแล้ว จึงตอบจดหมายตกลงและส่งลำไยให้ ก. แต่ก. ได้ตั้งแก่ความตายเสียก่อนที่จะได้รับลำไย ข.เองก็ไม่ทราบมาก่อน ดังนี้ ให้วินิจฉัยว่าคำเสนอของ ก. มีผลเป็นอย่างไร

- (1) คำเสนอสิ้นความผูกพัน (2) คำเสนอเป็นโมฆียะ
(3) คำเสนอสมบูรณ์ (4) คำเสนอไม่สมบูรณ์

ข้อ 60. ข้อใดถูกต้องตามหลักกฎหมายว่าด้วยคำมั่นจะให้รางวัลอันมีความประสงค์เป็นการประกวดชิงรางวัล

- (1) ถ้ามิได้ระบุชื่อผู้ตัดสินชี้ขาดไว้ในคำโฆษณา คำมั่นนั้นย่อมไม่สมบูรณ์
(2) กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ทำงานประกวดนั้น ย่อมตกเป็นของผู้ให้คำมั่น
(3) คำมั่นจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้กำหนดระยะเวลาไว้ในคำโฆษณาด้วย
(4) ถูกทุกข้อ

ข้อ 61. ก.แม่ค้าขายเงาะโรงเรียน ได้ติดป้ายบอกราคาเงาะไว้ว่ากิโลกรัมละ 12 บาท ข.ต่อรองราคาโดยถาม ก.ว่ากิโลกรัมละ 11 บาทได้ไหม ดังนี้ให้วินิจฉัยว่าการกระทำของ ก. และคำพูดของ ข. มีลักษณะเป็น

- (1) เป็นคำเสนอ-เป็นคำเสนอ (2) เป็นคำเชื่อเชิญ-เป็นคำเสนอ
(3) เป็นคำเชื่อเชิญ-เป็นคำสนอง (4) เป็นคำเสนอ-เป็นคำสนอง

ข้อ 62. ลักษณะของคำเสนอนั้น ต้องมีข้อความแน่นอน ชัดเจน และมีความมุ่งหมายว่า

- (1) อีกฝ่ายหนึ่งจะตอบสนองอย่างแน่นอน
(2) อีกฝ่ายหนึ่งจะสนองรับ

- (3) ถ้ามีคำสนองแล้ว สัญญาจะต้องเกิดขึ้นทันที
- (4) ไม่มีข้อใดถูกต้อง

ข้อ 63. คำสนอง คือ

- (1) คำตอบรับทำสัญญาตามคำเสนอ
- (2) นิติกรรมฝ่ายเดียวชนิดที่ต้องมีผู้รับการแสดงเจตนา
- (3) การแสดงเจตนาของผู้รับคำเสนอด้วยการตอบรับทำสัญญาตามคำเสนอ ซึ่งกระทำต่อผู้ทำคำเสนอ
- (4) ถูกทุกข้อ

ข้อ 64. คำสนองที่ไม่ตรงกับคำเสนอ มีลักษณะอย่างไร

- (1) เป็นคำตอบรับทำสัญญา แต่มีคำบอกปิดไม่รับในภายหลัง
- (2) เป็นคำตอบรับทำสัญญา แต่มีคำเสนอขึ้นใหม่ในคำตอบรับนั้น
- (3) เป็นคำตอบรับทำสัญญา แต่มีข้อความเพิ่มเติมหรือมีข้อจำกัดหรือแก้ไขอย่างอื่นประกอบ
- (4) เป็นคำตอบรับทำสัญญา แต่มีข้อความแก้ไขเปลี่ยนแปลง

ข้อ 65. คำมั่นจะให้รางวัลแก่ผู้ซึ่งกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งสำเร็จ ถ้ามีบุคคลหลายคนได้กระทำการสำเร็จดังที่บ่งไว้ในคำโฆษณานั้น ดังนี้ใครจะมีสิทธิได้รับรางวัล

- (1) บุคคลใดทำสำเร็จก่อน บุคคลนั้นย่อมมีสิทธิได้รับรางวัล
- (2) บุคคลหลายคนทำสำเร็จพร้อมกัน ให้แบ่งส่วนเท่า ๆ กัน
- (3) บุคคลที่จับสลากได้ ในกรณีที่รางวัลนั้นแบ่งไม่ได้โดยสภาพหรือคำมั่นระบุให้รับคนเดียว
- (4) ถูกทุกข้อ

ข้อ 66. ก.โฆษณาโดยให้คำมั่นจะให้รางวัลในการประกวดชิงรางวัลการออกแบบอักษรไทย ข.ได้ส่งแบบเข้าประกวดร่วมกับคนอื่น ๆ โดยมี ค.และคณะกรรมการอื่น ๆ เป็นกรรมการ ปรากฏว่า ข.ได้รับตำแหน่งชนะเลิศมีสิทธิได้รับรางวัลจาก ก. สำหรับแบบอักษรของ ข.ที่ชนะเลิศนั้น จะตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ใด

- (1) เป็นของ ก.ผู้โฆษณาคำมั่น
- (2) เป็นของ ข.ผู้ประกวด

- (2) มีผลเป็นคำเสนอใหม่
 (3) ไม่มีผลอย่างใดเลย
 (4) ข้อ (1) และ (2) ถูก
- ข้อ 72. ก.ทำธุรกิจให้เช่ารถยนต์และได้ลงโฆษณาไว้ ข.ได้โทรศัพท์ติดต่อถึง ก.ขอทราบรายละเอียดเกี่ยวกับขี้อักรยนต์ สภาพของรถยนต์และอัตราค่าเช่า การกระทำของ ข.มีลักษณะเป็น
- (1) คำเสนอ (2) คำสนอง
 (3) คำปรารภ (4) คำทาบทาม
- ข้อ 73. ถ้าคำบอกกล่าวสนองมาถึงล่วงเวลา แต่เป็นที่เห็นประจักษ์ว่าคำบอกกล่าวสนอนั้นได้ถูกส่งโดยทางการซึ่งตามปกติควรจะมาถึงผู้เสนอภายในเวลากำหนด ถ้าผู้เสนอละเลยไม่บอกกล่าวแก่คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งโดยพลันว่าคำบอกกล่าวสนอนั้นมาถึงเกินช้า ดังนี้ กฎหมายให้ถือว่าคำสนอนั้น
- (1) เป็นคำสนองที่ไม่ล่วงเวลา (2) เป็นคำสนองที่ล่วงเวลา
 (3) เป็นคำสนองที่ไม่สมบูรณ์ (4) เป็นคำสนองที่เกินช้า
- ข้อ 74. คำมั่นจะให้รางวัลแก่ผู้ซึ่งกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งสำเร็จนั้น ผู้ให้คำมั่นจะถอนได้หรือไม่
- (1) จะถอนไม่ได้เลย
 (2) จะถอนไม่ได้จนกว่าจะมีผู้กระทำการตามคำมั่นสำเร็จ
 (3) จะถอนก็ได้ และถ้าไม่อาจถอนโดยวิธีเดียวกับที่โฆษณาไว้ อาจถอนโดยวิธีอื่นก็ได้
 (4) จะถอนก็ได้ แต่ต้องถอนโดยวิธีเดียวกับที่โฆษณาไว้เท่านั้น
- ข้อ 75. สัญญาข้อใดต่อไปนี้ เป็นสัญญาต่างตอบแทน
- (1) สัญญาแลกเปลี่ยน (2) สัญญาจ้างทำของ
 (3) สัญญาเช่าทรัพย์ (4) ถูกทุกข้อ
- ข้อ 76. สัญญาข้อใดต่อไปนี้ เป็นสัญญาไม่ต่างตอบแทน
- (1) สัญญาให้
 (2) สัญญายืมใช้คงรูป
 (3) สัญญาฝากทรัพย์โดยไม่มีบำเหน็จค่าฝาก
 (4) ถูกทุกข้อ

- ข้อ 77. สัญญาต่างตอบแทนซึ่งมีวัตถุประสงค์เป็นการก่อให้เกิดหรือโอนทรัพย์สินในทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง และทรัพย์สินนั้นสูญหรือเสียหายไปด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งอันจะโทษลูกหนี้มิได้ ดังนี้
- (1) ลูกหนี้ห้ามมีสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ตอบแทนไม่
 - (2) การสูญหรือเสียหายนั้นตกเป็นพับแก่ลูกหนี้
 - (3) การสูญหรือเสียหายนั้นตกเป็นพับแก่เจ้าหนี้
 - (4) เจ้าหนี้จะเรียกให้ชำระหนี้โดยลดส่วนอันตนจะต้องชำระหนี้ตอบแทนนั้นลง หรือเลิกสัญญานั้นเสียก็ได้แล้วแต่จะเลือก
- ข้อ 78. สัญญาต่างตอบแทนซึ่งมีวัตถุประสงค์เป็นการก่อให้เกิดหรือโอนทรัพย์สินในทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง แต่มีเงื่อนไขบังคับก่อนและทรัพย์สินนั้นได้สูญหรือถูกทำลายลงในระหว่างที่เงื่อนไขยังไม่สำเร็จ ดังนี้
- (1) เจ้าหนี้ห้ามมีสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ตอบแทนไม่
 - (2) การสูญหรือเสียหายนั้นตกเป็นพับแก่ลูกหนี้
 - (3) การสูญหรือเสียหายนั้นตกเป็นพับแก่เจ้าหนี้
 - (4) เจ้าหนี้จะเรียกให้ชำระหนี้โดยลดส่วนอันตนจะต้องชำระหนี้ตอบแทนนั้นลง หรือเลิกสัญญานั้นเสียก็ได้ แล้วแต่จะเลือก
- ข้อ 79. สัญญาต่างตอบแทนซึ่งมีวัตถุประสงค์มิใช่เป็นการก่อให้เกิดหรือโอนทรัพย์สินในทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง และการชำระหนี้นั้นตกเป็นพ้นวิสัยเพราะเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งอันจะโทษฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมิได้ ดังนี้
- (1) ลูกหนี้ห้ามมีสิทธิที่จะรับชำระหนี้ตอบแทนไม่
 - (2) การสูญหรือเสียหายนั้นตกเป็นพับแก่ลูกหนี้
 - (3) การสูญหรือเสียหายนั้นตกเป็นพับแก่เจ้าหนี้
 - (4) เจ้าหนี้จะเรียกให้ชำระหนี้โดยลดส่วนอันตนจะต้องชำระหนี้ตอบแทนนั้นลง หรือเลิกสัญญานั้นเสียก็ได้แล้วแต่จะเลือก
- ข้อ 80. ข้อใดถูกต้องตามหลักกฎหมายว่าด้วยการชำระหนี้ตามสัญญาต่างตอบแทน
- (1) คู่สัญญาต่างต้องชำระหนี้ตอบแทนซึ่งกันและกันทั้งต้องพร้อมเพียงกัน
 - (2) คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งจะไม่ชำระหนี้ก็ได้ ถ้าหนี้ของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งยังไม่ถึงกำหนด

(3) คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งจะไม่ยอมชำระหนี้จนกว่าคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งจะชำระหนี้หรือปฏิบัติชำระหนี้ก็ได้

(4) ถูกทุกข้อ

ข้อ 81. ก.ซื้อรถยนต์ 1 คันจากโชว์รูมบริษัท ข. ทั้งชำระเงินให้ ข.แล้ว แต่ได้ฝากบริษัท ข. ไว้ 1 วัน เพราะโรงรถของ ก.ยังสร้างไม่แล้วเสร็จ คืนวันที่ฝagnั้นเกิดไฟไหม้ตึกข้างเคียงและลูกกลมไปไหม้รถยนต์ของ ก.เสียหายทั้งหมด ซึ่งมีใช้ความผิดของ ข. ดังนี้

(1) ก.มีสิทธิเรียกร้องเอาเงินราคารถยนต์คืนจาก ข.ได้กึ่งหนึ่ง

(2) ก.มีสิทธิเรียกร้องเอาเงินราคารถยนต์คืนจาก ข.ได้ทั้งหมด

(3) ก.ไม่มีสิทธิเรียกร้องเอาเงินราคารถยนต์คืนจาก ข.ได้เลย แต่ ก.มีสิทธิเรียกร้องให้ ข.ส่งมอบรถยนต์คันใหม่อีกคันหนึ่งให้กับ ก.ได้

(4) ก.ไม่มีสิทธิเรียกร้องเอาเงินราคารถยนต์คืนจาก ข.ได้เลย

ข้อ 82. ก.สั่งซื้อน้ำตาลทรายจาก ข.จำนวน 300 กระสอบ ๆ ละ 1,000 บาท กำหนดให้ ข.บรรทุกทางเรือให้ถึงท่าเรือที่กำหนด เรือบรรทุกน้ำตาลของ ข.ถึงท่าเรือแล้วในตอนเย็น ก.รับจะให้คนของคณนำน้ำตาลทั้งหมดไปเก็บไว้ในโกดังในวันรุ่งขึ้น คืนวันนั้นเกิดพายุฝนฟ้าคะนอง ทำให้เรือบรรทุกน้ำตาลนั้นจมลงละลายหมด สูดวิสัยที่ ข.จะแก้ไข ดังนี้ ก. และ ข.มีสิทธิและหน้าที่ตามสัญญาซื้อขายน้ำตาลทรายดังกล่าวอย่างไร

(1) ก.ไม่ต้องชำระราคาน้ำตาลทรายให้ ข.

(2) ก.ต้องชำระราคาน้ำตาลทรายทั้งหมดให้ ข.

(3) ก.ไม่ต้องชำระราคาน้ำตาลทรายให้ ข. และเรียกค่าเสียหายจาก ข.ได้ด้วย

(4) ก.ต้องชำระราคาน้ำตาลทรายให้ ข.เพียงกึ่งหนึ่ง

ข้อ 83. สัญญาต่างตอบแทนอันมีวัตถุประสงค์เป็นการก่อให้เกิดหรือโอนทรัพย์สินในทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง แต่มีเงื่อนไขบังคับก่อน และทรัพย์สินอันเป็นวัตถุประสงค์แห่งสัญญานั้นถูกทำให้เสียหายบางส่วนในระหว่างที่เงื่อนไขยังไม่สำเร็จ ดังนี้

(1) การสูญหรือเสียหายนั้นตกเป็นพับแก่คู่สัญญาทั้งสองฝ่าย

(2) เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ชำระหนี้โดยลดส่วนอันตนจะต้องชำระหนี้ตอบแทนนั้นลง

หรือจะเลิกสัญญา นั้นเสียเลยก็ได้

- (3) การสูญหรือเสียหายนั้นตกเป็นพับแก่เจ้าหนี้
- (4) เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ชำระหนี้โดยลดส่วนอันตนจะต้องชำระหนี้ตอบแทนนั้นลงเท่านั้น

ข้อ 84. ความตกลงที่ทำไว้ล่วงหน้าเป็นข้อความยกเว้นมิให้ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบเพื่อความประมาทเลินเล่ออย่างธรรมดาของตน ดังนี้ความตกลงนั้นมีผลอย่างไร

- (1) มีผลสมบูรณ์ ใช้บังคับได้
- (2) มีผลไม่สมบูรณ์ ต้องแก้ไขจึงจะใช้บังคับได้
- (3) มีผลเป็นโมฆะ
- (4) มีผลเป็นโมฆียะ

ข้อ 85. ข้อใดถูกต้องตามหลักกฎหมายว่าด้วยผลแห่งสัญญาเพื่อประโยชน์ของบุคคลภายนอก

- (1) สิทธิของบุคคลภายนอกย่อมเกิดขึ้นนับแต่เวลาที่ได้แสดงเจตนาแก่ลูกหนี้ว่าจะถือเอาประโยชน์จากสัญญานั้น
- (2) ตราบใดที่บุคคลภายนอกยังมิได้แสดงเจตนาแก่ลูกหนี้ว่าจะถือเอาประโยชน์จากสัญญานั้น คู่สัญญาจะเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกสัญญานั้นเสียก็ได้
- (3) บุคคลภายนอกผู้ถือเอาประโยชน์จากสัญญามีสิทธิเรียกชำระหนี้จากลูกหนี้ได้โดยตรง
- (4) ถูกทุกข้อ

ข้อ 86. การที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งทำสัญญาโดยตกลงว่าจะชำระหนี้ให้แก่บุคคลภายนอก ดังนี้ สิทธิของบุคคลภายนอกจะเกิดขึ้นตั้งแต่เมื่อใด

- (1) ตั้งแต่เวลาที่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งแจ้งให้บุคคลภายนอกทราบว่าจะมีการชำระหนี้ตามสัญญานั้น
- (2) ตั้งแต่เวลาที่คู่สัญญาฝ่ายนั้นแจ้งให้บุคคลภายนอกทราบว่าจะมีการชำระหนี้ตามสัญญานั้น
- (3) ตั้งแต่เวลาที่บุคคลภายนอกแจ้งแก่ลูกหนี้ว่าจะถือเอาประโยชน์จากสัญญานั้น
- (4) ตั้งแต่เวลาที่บุคคลภายนอกทราบ หรือตั้งแต่เวลาที่ทำสัญญากัน

ข้อ 87. บุคคลในข้อใดถือว่าเป็น “บุคคลภายนอก”

- (1) ทายาทโดยธรรมของคู่สัญญา
- (2) ทายาทผู้รับพินัยกรรมของคู่สัญญา
- (3) บุตรของคู่สัญญา ซึ่งยังไม่อยู่ในฐานะเป็นทายาทของคู่สัญญา
- (4) ถูกทุกข้อ

ข้อ 88. ในกรณีที่มีการทำสัญญาเพื่อประโยชน์ของบุคคลภายนอก ถ้าบุคคลภายนอกได้แสดงเจตนาแก่ลูกหนี้ว่าจะถือเอาประโยชน์จากสัญญานั้นแล้ว ดังนี้ คู่สัญญานั้น

- (1) จะเปลี่ยนแปลงหรือระงับสิทธิของบุคคลภายนอกในภายหลังก็ได้
- (2) จะเปลี่ยนแปลงหรือระงับสิทธิของบุคคลภายนอกในภายหลังไม่ได้
- (3) จะเปลี่ยนแปลง/โอน หรือสงวนสิทธิของบุคคลภายนอกในภายหลังไม่ได้
- (4) จะเปลี่ยนแปลง/โอน หรือสงวนสิทธิของบุคคลภายนอกในภายหลังก็ได้

ข้อ 89. ข้อใดถูกต้องตามหลักกฎหมายว่าด้วยผลแห่งสัญญาเพื่อประโยชน์ของบุคคลภายนอก

- (1) เมื่อสิทธิของบุคคลภายนอกเกิดขึ้นแล้ว คู่สัญญาก็ยังอาจตกลงกันเปลี่ยนแปลงหรือระงับสิทธิของบุคคลภายนอกนั้นได้
- (2) เมื่อสิทธิของบุคคลภายนอกเกิดขึ้นแล้ว ลูกหนี้อาจยกข้อต่อสู้อันเกิดแต่มูลสัญญาขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้จะได้รับประโยชน์จากสัญญานั้นได้
- (3) เมื่อสิทธิของบุคคลภายนอกเกิดขึ้นแล้ว บุคคลภายนอกนั้นก็ยังไม่มียุทธวิธีที่จะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้โดยตรง
- (4) เมื่อสิทธิของบุคคลภายนอกเกิดขึ้นแล้ว คู่สัญญาก็ยังอาจตกลงที่จะสงวนสิทธิของบุคคลภายนอกในภายหลังได้

ข้อ 90. การทำสัญญาใด ถ้ามีการวางมัดจำไว้ หากต่อมาถ้าปรากฏว่าการชำระหนี้ตามสัญญานั้นตกเป็นอันพัลลภเพราะพฤติการณ์อันหนึ่งอันใดซึ่งฝ่ายที่วางมัดจำต้องรับผิดชอบ ดังนี้ จะมีผลตามกฎหมายอย่างไร

- (1) ให้คู่สัญญาอีกฝ่ายส่งคืนมัดจำ
- (2) ให้คู่สัญญาอีกฝ่ายจัดเอามัดจำเป็นการใช้เงินบางส่วน
- (3) ให้คู่สัญญาอีกฝ่ายรับมัดจำนั้นได้
- (4) สิ้นแล้วแต่คู่สัญญาที่รับมัดจำจะเห็นสมควร

- ข้อ 91. ข้อใดถูกต้องตามหลักกฎหมายว่าด้วยมัดจำ
- (1) มัดจำนั้นต้องเป็นเงินตราสกุลใดก็ได้
 - (2) มัดจำนั้นเป็นพยานหลักฐานว่าสัญญาได้ทำขึ้นแล้ว
 - (3) มัดจำนั้นเป็นการประกันที่จะปฏิบัติตามสัญญา
 - (4) ข้อ (2) และ (3) ถูก
- ข้อ 92. ในการทำสัญญาและมีการวางมัดจำไว้ คู่สัญญาจะตกลงกันให้จัดการแก้มัดจำนั้นผิดแผกแตกต่างไปจากที่กฎหมายกำหนดไว้ได้หรือไม่ เพราะเหตุใด
- (1) ได้ เพราะกฎหมายเปิดช่องให้ทำได้ เช่นมีข้อตกลงกันเป็นอย่างอื่น
 - (2) ไม่ได้ เพราะกฎหมายไม่เปิดช่องให้ทำได้
 - (3) ได้ เพราะมีขนบธรรมเนียมประเพณีมาแต่โบราณ
 - (4) ไม่ได้ เพราะเป็นกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน
- ข้อ 93. ก.ต้องการขายรถยนต์คันเก่าของตนและปรารถนาจะซื้อรถยนต์คันใหม่ ข.สนใจรถยนต์คันเก่าของ ก.จึงติดต่อขอซื้อ ตกลงกันได้ในราคา 50,000 บาท ข.ได้วางมัดจำไว้ 25,000 บาท กำหนดชำระราคาที่เหลืออีก 25,000 บาท ในวันโอนและส่งมอบรถยนต์ที่กองทะเบียนกรมตำรวจในวันที่ 2 สิงหาคม 2525 แต่ ก.ไม่ไปตามวันเวลาที่นัดหมายและเปลี่ยนใจไม่ยอมขายรถยนต์คันนั้นให้ ข. ดังนี้
- (1) ก.ต้องคืนมัดจำให้แก่ ข. แต่ถ้า ข.ต้องเสียหายอย่างใดแล้ว ข.จะเรียกเอาค่าเสียหายจาก ก.ไม่ได้
 - (2) ก.ต้องคืนมัดจำให้แก่ ข. และถ้า ข.ต้องเสียหายอย่างใดแล้ว ข.จะเรียกเอาค่าเสียหายจาก ก.ได้อีก
 - (3) ก.ไม่ต้องคืนมัดจำให้แก่ ข. ถ้า ข.เรียกเอาค่าเสียหายหากมีจำนวนเท่ากับมัดจำ
 - (4) ข้อ (1) และ (3) ถูก
- ข้อ 94. การทำสัญญาใด ถ้ามีการวางมัดจำไว้ หากต่อมาฝ่ายที่รับมัดจำละเลยไม่ชำระหนี้ จะมีผลตามกฎหมายอย่างไร
- (1) ให้ฝ่ายที่รับมัดจำส่งคืนมัดจำนั้น
 - (2) ฝ่ายที่รับมัดจำรับมัดจำนั้น

- (3) ให้จัดเป็นการใช้เงินบางส่วน
- (4) สิ้นสุดแล้วแต่คู่สัญญาจะเห็นสมควร

ข้อ 95. ข้อใดไม่ถูกต้องตามหลักกฎหมายในเรื่องกำหนดเบี้ยปรับ

- (1) เบี้ยปรับนั้น ไม่จำเป็นต้องมีการส่งมอบให้กันไว้
- (2) เบี้ยปรับนั้นเป็นสัญญาอุปกรณ์
- (3) เบี้ยปรับที่กำหนดไว้วันนั้น อาจเป็นเงินจำนวนหนึ่ง หรือการชำระหนี้เป็นอย่างอื่นก็ได้
- (4) คู่สัญญาจะกำหนดเบี้ยปรับได้แต่เฉพาะเบี้ยปรับเพื่อการไม่ชำระหนี้เท่านั้น

ข้อ 96. กำหนดเบี้ยปรับ คือ

- (1) ทรัพย์สินที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งได้ส่งมอบให้แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อเป็นประกันในการที่จะปฏิบัติตามสัญญา
- (2) สัญญาที่ลูกหนี้ตกลงกับเจ้าหนี้ว่าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ลูกหนี้จะต้องใช้เงินจำนวนหนึ่งเป็นค่าทดแทนความเสียหายให้แก่เจ้าหนี้
- (3) สัญญาที่ลูกหนี้ตกลงไว้กับเจ้าหนี้ว่า ถ้าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้หรือชำระหนี้ไม่ถูกต้องสมควร ลูกหนี้รับจะใช้เงินจำนวนหนึ่ง หรือชำระหนี้เป็นอย่างอื่นเป็นค่าทดแทนความเสียหายให้แก่เจ้าหนี้
- (4) ทรัพย์สินที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งได้ส่งมอบให้แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อเป็นพยานหลักฐานว่าสัญญานั้นได้ทำขึ้นแล้ว

ข้อ 97. ข้อใดถูกต้องตามหลักกฎหมายว่าด้วยกำหนดเบี้ยปรับ

- (1) เบี้ยปรับที่กำหนดไว้ อาจเป็นเบี้ยปรับเพื่อการไม่ชำระหนี้ หรือเบี้ยปรับเพื่อการไม่ชำระหนี้ให้ถูกต้องสมควรก็ได้
- (2) เบี้ยปรับนั้นไม่จำเป็นต้องมีการส่งมอบ
- (3) ถ้าลูกหนี้ได้สัญญาไว้ว่าจะให้เบี้ยปรับเมื่อตนไม่ชำระหนี้ เจ้าหนี้จะเรียกเอาเบี้ยปรับอันจะพึงรับนั้นแทนการชำระหนี้ก็ได้
- (4) ถูกทุกข้อ

ข้อ 98. ในกรณีที่มีการทำสัญญาโดยมีข้อกำหนดเบี้ยปรับไว้เป็นเงินจำนวนหนึ่งเพื่อการไม่ชำระหนี้ให้ถูกต้องสมควรหากปรากฏว่าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ให้ถูกต้องสมควร ดังนี้จะมีผลในกฎหมายอย่างไร

- (1) เจ้าหนี้เรียกให้ลูกหนี้ชำระเบี้ยปรับได้อย่างเดียว
- (2) เจ้าหนี้เรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้หรือเรียกเอาเบี้ยปรับอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้
- (3) เจ้าหนี้เรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้และเรียกเอาเบี้ยปรับด้วยก็ได้
- (4) เจ้าหนี้เรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้อย่างเดียว

ข้อ 99. ในกรณีที่คู่สัญญาตกลงกำหนดเบี้ยปรับไว้สูงเกินส่วน ดังนี้

- (1) ศาลมีอำนาจสั่งให้ลดกำหนดเบี้ยปรับได้แต่ต้องไม่เกินกึ่งหนึ่ง
- (2) ศาลมีอำนาจสั่งให้กำหนดเบี้ยปรับนั้นตกเป็นโมฆะ
- (3) ศาลมีอำนาจสั่งให้ลดกำหนดเบี้ยปรับลงมาเป็นจำนวนพอสมควรได้
- (4) ศาลมีอำนาจสั่งให้ลดกำหนดเบี้ยปรับได้ แต่ต้องไม่เกินหนึ่งในสาม

ข้อ 100. ในกรณีที่ลูกหนี้สัญญาแก่เจ้าหนี้ว่าจะใช้เงินจำนวนหนึ่งเป็นเบี้ยปรับหากตนไม่ชำระหนี้ หากปรากฏว่าลูกหนี้ผิดนัด (ไม่ชำระหนี้) ดังนี้ เจ้าหนี้สิทธิอย่างไร

- (1) เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระเบี้ยปรับได้อย่างเดียว
- (2) เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้และเรียกเอาเบี้ยปรับได้อีกด้วย
- (3) เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้หรือเรียกเอาเบี้ยปรับได้อย่างใดอย่างหนึ่ง
- (4) เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้อย่างเดียว

ข้อ 101. ในกรณีที่มีการทำสัญญาโดยมีข้อกำหนดเบี้ยปรับเพื่อการไม่ชำระหนี้ให้ถูกต้องสมควร หากปรากฏว่าลูกหนี้ชำระหนี้ไม่ถูกต้องสมควร แต่เจ้าหนี้ได้ยอมรับชำระหนี้นั้นแล้ว ดังนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิอย่างไร

- (1) เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระเบี้ยปรับได้อย่างเดียว
- (2) เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้และเรียกเอาเบี้ยปรับได้อีกด้วย
- (3) เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้หรือเรียกเอาเบี้ยปรับได้อย่างใดอย่างหนึ่ง
- (4) เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกเอาเบี้ยปรับได้ต่อเมื่อตนได้บอกสงวนสิทธิว่าจะเรียกเบี้ยปรับไว้ด้วยในขณะที่รับชำระหนี้

ข้อ 102. ก.ตกลงขายรถยนต์ของตนให้ ข. ในราคา 90,000 บาท กำหนดส่งมอบและโอนทะเบียนฯ ที่กองทะเบียนฯ กรมตำรวจในวันที่ 2 สิงหาคม 2525 โดยมีข้อตกลงว่าฝ่ายใดผิดนัด ฝ่ายนั้นต้องเสียเบี้ยปรับเป็นเงิน 10,000 บาท เมื่อถึงกำหนด ปรากฏว่า ก. ไม่นำรถยนต์คันนั้นส่งมอบให้ ข. ข. จึงเรียกเอาเบี้ยปรับจาก ก. จำนวน 10,000 บาทตามข้อตกลง

ดังนี้

- (1) ข.ยังมีสิทธิเรียกให้ ก.ส่งมอบรถยนต์นั้นได้อีก
- (2) ข.ไม่มีสิทธิเรียกให้ ก.ส่งมอบรถยนต์นั้นได้อีก
- (3) ข.มีสิทธิเรียกให้ ก.ส่งมอบรถยนต์นั้นต่อเมื่อ ข.ได้บอกสงวนสิทธิไว้เช่นนั้น
ในเวลาที ข.เรียกเอาเบี้ยปรับจาก ก.
- (4) ข.ไม่มีสิทธิเรียกให้ ก.ชำระเบี้ยปรับ เพราะข้อตกลงดังกล่าวขัดต่อความสงบ
เรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ข้อ 103. สิทธิเลิกสัญญาเกิดขึ้นได้อย่างไร

- (1) เกิดขึ้นโดยการกระทำตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้
- (2) เกิดขึ้นโดยบทบัญญัติของกฎหมาย
- (3) เกิดขึ้นโดยข้อสัญญา
- (4) ข้อ (2) และ (3) ถูก

ข้อ 104. กรณีใดที่สิทธิเลิกสัญญายังไม่ระงับ

- (1) ททรัพย์อันเป็นวัตถุแห่งสัญญาได้บุบสลายไปในส่วนสำคัญ เพราะการกระทำ
ของผู้มีสิทธิเลิกสัญญา
- (2) ททรัพย์อันเป็นวัตถุแห่งสัญญาได้สูญหายหรือบุบสลายไปเพราะเหตุสุดวิสัย
- (3) ผู้มีสิทธิเลิกสัญญาได้ทำให้การคืนทรัพย์นั้นกลายเป็นพื้นวิสัย
- (4) ถูกทุกข้อ

ข้อ 105. กรณีใดที่สิทธิเลิกสัญญาระงับ

- (1) ททรัพย์อันเป็นวัตถุแห่งสัญญาได้บุบสลายไปในส่วนสำคัญ เพราะการกระทำ
ของผู้มีสิทธิเลิกสัญญา
- (2) ททรัพย์อันเป็นวัตถุแห่งสัญญาได้สูญหาย หรือบุบสลายไปเพราะเหตุสุดวิสัย
- (3) ททรัพย์อันเป็นวัตถุแห่งสัญญาได้บุบสลายไปในส่วนสำคัญเพราะการกระทำ
ของบุคคลภายนอก
- (4) ถูกทุกข้อ

ข้อ 106. ในกรณีที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งไม่ยอมชำระหนี้ คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งจะใช้สิทธิเลิกสัญญา
ได้หรือไม่

- (1) เลิกสัญญาไม่ได้เลย คงได้แต่ทวงถามให้ชำระหนี้ และฟ้องศาลให้บังคับให้
- (2) เลิกสัญญาได้ทันทีโดยไม่ต้องบอกกล่าวให้ชำระหนี้เสียก่อน
- (3) เลิกสัญญาได้ แต่ต้องทวงถามให้ชำระหนี้ภายในระยะเวลาพอสมควรเสียก่อน
- (4) ข้อ (2) และ (3) ถูก

ข้อ 107. ในกรณีที่มีการทำสัญญากันแล้ว หากต่อมาการชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนกลายเป็นพ้นวิสัยเพราะเหตุใดเหตุหนึ่งอันจะโทษลูกหนี้ได้ ดังนี้

- (1) ลูกหนี้จะเลิกสัญญานั้นเสียก็ได้
- (2) เจ้าหนี้จะเลิกสัญญานั้นเสียก็ได้
- (3) คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายจะเลิกสัญญานั้นเสียก็ได้
- (4) คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายจะเลิกสัญญานั้นไม่ได้ หากมิได้กำหนดไว้ในสัญญา

ข้อ 108. ถ้าโดยสภาพแห่งสัญญา วัตถุประสงค์ของสัญญาจะเป็นผลสำเร็จได้ก็แต่ด้วยการชำระหนี้ ณ เวลาที่กำหนด และปรากฏว่า คู่สัญญาฝ่ายซึ่งเป็นลูกหนี้มิได้ชำระหนี้ภายในกำหนดเวลานั้นไซ้ ดังนี้ คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง

- (1) จะเลิกสัญญาได้ แต่ต้องบอกกล่าวเตือนให้ชำระหนี้ภายในเวลาสมควรเสียก่อน
- (2) จะเลิกสัญญาไม่ได้ คงได้แต่ฟ้องศาลให้อีกฝ่ายหนึ่งชำระหนี้ได้
- (3) จะเลิกสัญญาได้ทันทีโดยไม่ต้องบอกกล่าวเตือนให้ชำระหนี้ก่อน
- (4) จะเลิกสัญญาไม่ได้ เพราะมิได้บอกสงวนสิทธิเช่นนั้นในขณะที่ทำสัญญา

ข้อ 109. ข้อใดถูกต้องตามหลักกฎหมายว่าด้วยผลแห่งการเลิกสัญญา

- (1) คู่สัญญาแต่ละฝ่ายจำเป็นต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งได้กลับคืนสู่ฐานะเดิม
- (2) เมื่อใช้สิทธิเลิกสัญญาแล้ว คู่สัญญาฝ่ายที่เสียหายยังมีสิทธิเรียกร้องเอาค่าเสียหายได้อีก
- (3) ในกรณีคืนเงินท่านให้บวกดอกเบี้ยร้อยละสิบห้าต่อปีเข้าด้วย โดยคิดตั้งแต่เวลาที่ได้รับเงินนั้นไว้
- (4) ข้อ (1) และ (2) ถูก

ข้อ 110. เมื่อคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งได้ใช้สิทธิเลิกสัญญาแล้ว คู่สัญญาแต่ละฝ่ายจำเป็นต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งได้กลับคืนสู่ฐานะเดิมและส่วนเงินอันจะต้องใช้คืนนั้น กฎหมายให้บวกดอกเบี้ยเข้าด้วยร้อยละเท่าไร และคิดตั้งแต่เวลาใด

- (1) ร้อยละ 15 คิดตั้งแต่เวลาที่ได้รับเงินนั้นไว้
- (2) ร้อยละ $7\frac{1}{2}$ คิดตั้งแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด
- (3) ร้อยละ $7\frac{1}{2}$ คิดตั้งแต่เวลาที่ได้รับเงินนั้นไว้
- (4) ร้อยละ 15 คิดตั้งแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด

คำเฉลย

ข้อ 1. (4)	ข้อ 2. (4)	ข้อ 3. (1)	ข้อ 4. (1)	ข้อ 5. (3)
ข้อ 6. (1)	ข้อ 7. (2)	ข้อ 8. (3)	ข้อ 9. (3)	ข้อ 10. (3)
ข้อ 11. (4)	ข้อ 12. (1)	ข้อ 13. (4)	ข้อ 14. (1)	ข้อ 15. (3)
ข้อ 16. (3)	ข้อ 17. (4)	ข้อ 18. (2)	ข้อ 19. (2)	ข้อ 20. (3)
ข้อ 21. (3)	ข้อ 22. (2)	ข้อ 23. (3)	ข้อ 24. (4)	ข้อ 25. (4)
ข้อ 26. (3)	ข้อ 27. (1)	ข้อ 28. (4)	ข้อ 29. (4)	ข้อ 30. (3)
ข้อ 31. (2)	ข้อ 32. (1)	ข้อ 33. (3)	ข้อ 34. (3)	ข้อ 35. (4)
ข้อ 36. (4)	ข้อ 37. (3)	ข้อ 38. (2)	ข้อ 39. (2)	ข้อ 40. (2)
ข้อ 41. (4)	ข้อ 42. (2)	ข้อ 43. (2)	ข้อ 44. (4)	ข้อ 45. (2)
ข้อ 46. (4)	ข้อ 47. (2)	ข้อ 48. (3)	ข้อ 49. (2)	ข้อ 50. (3)
ข้อ 51. (4)	ข้อ 52. (4)	ข้อ 53. (4)	ข้อ 54. (3)	ข้อ 55. (3)
ข้อ 56. (4)	ข้อ 57. (4)	ข้อ 58. (4)	ข้อ 59. (3)	ข้อ 60. (3)
ข้อ 61. (1)	ข้อ 62. (3)	ข้อ 63. (4)	ข้อ 64. (3)	ข้อ 65. (4)
ข้อ 66. (2)	ข้อ 67. (1)	ข้อ 68. (4)	ข้อ 69. (4)	ข้อ 70. (4)
ข้อ 71. (4)	ข้อ 72. (4)	ข้อ 73. (1)	ข้อ 74. (3)	ข้อ 75. (4)
ข้อ 76. (4)	ข้อ 77. (3)	ข้อ 78. (2)	ข้อ 79. (1)	ข้อ 80. (3)
ข้อ 81. (4)	ข้อ 82. (2)	ข้อ 83. (2)	ข้อ 84. (1)	ข้อ 85. (4)
ข้อ 86. (3)	ข้อ 87. (3)	ข้อ 88. (2)	ข้อ 89. (2)	ข้อ 90. (3)
ข้อ 91. (4)	ข้อ 92. (1)	ข้อ 93. (2)	ข้อ 94. (1)	ข้อ 95. (4)
ข้อ 96. (3)	ข้อ 97. (4)	ข้อ 98. (3)	ข้อ 99. (3)	ข้อ 100. (3)
ข้อ 101. (4)	ข้อ 102. (2)	ข้อ 103. (4)	ข้อ 104. (2)	ข้อ 105. (1)
ข้อ 106. (3)	ข้อ 107. (2)	ข้อ 108. (3)	ข้อ 109. (4)	ข้อ 110. (3)